

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

Колас

СЛОВЫ А. СТАВЕРА
МУЗЫКА Н. ЧУРКІНА

Мал. Л. Шыманскага

Andante

mf

p

Allegro

mf

Moderato

f

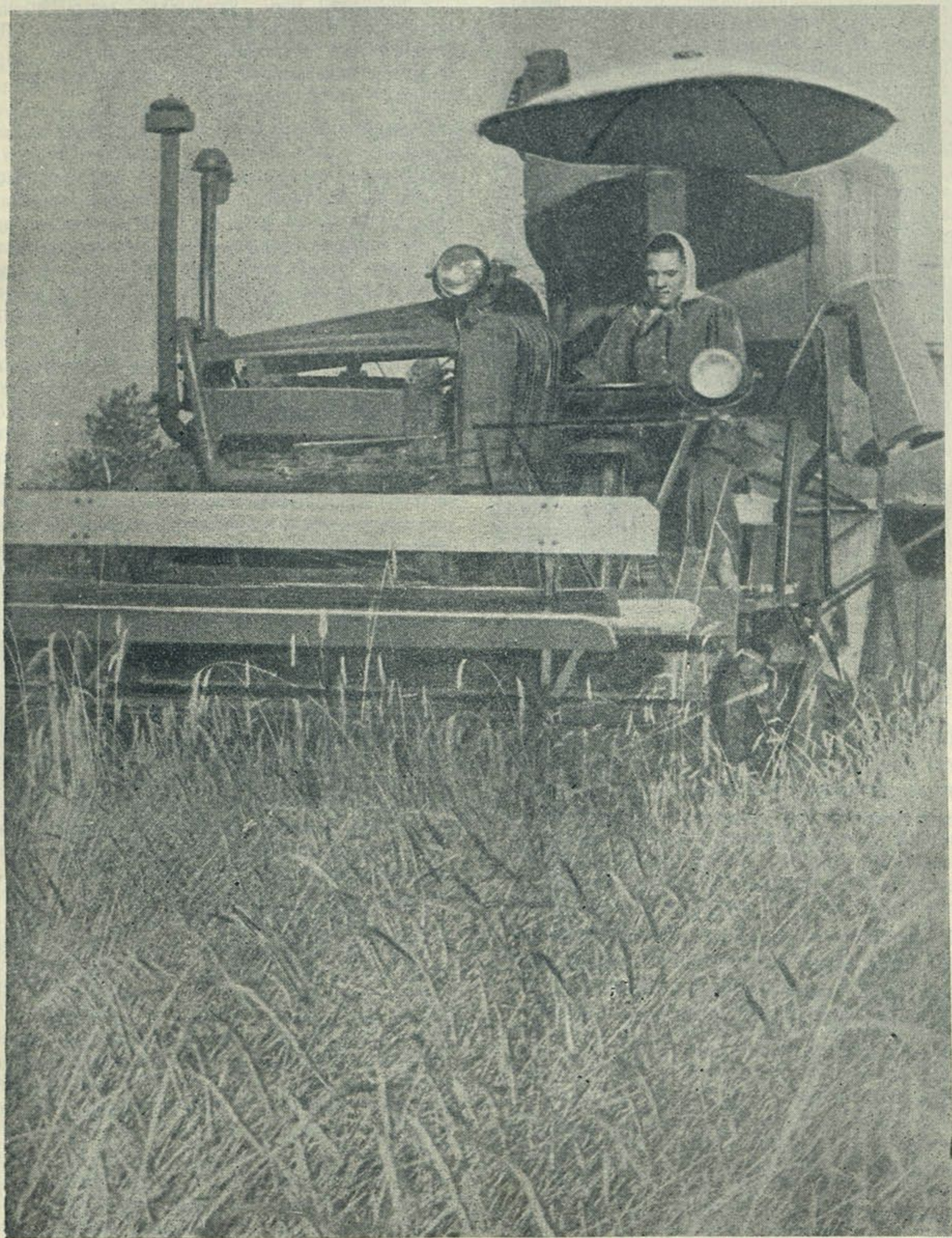
За сяло ў прыволле выйду раніцой, дзе жытнёе поле свеціцца расой. Запляю любімай песенькі матыў: коласы мой колас, колас залаты, коласы мой калі-тыў: коласы залаты.

(Дзявочая песня)

За сяло ў прыволле
Выйду раніцой,
Дзе жытнёе поле
Свеціцца расой.
Запляю любімай
Песенькі матыў:
— Колас, ты мой колас,
Колас залаты.
Радасны, шырокі
Мой калгасны шлях.
З мілым, снявокім
Тут гуляю я.

Ён сказаў: — прыедуць
Да мяне сваты...
Колас, ты мой колас,
Колас залаты.
Еду на камбайне, —
Мілы, пачакай!
Сабярэм мы дбайна
Слаўны ураджай.
А затым — вясельны
Хмельны мёд густы...
Колас, ты мой колас,
Колас залаты.

Камбайнерка Камарынскай МТС Соф'я Грыгораўна Федарэнка на ўборцы новага ўраджаю
ў калгасе імя Леніна.

Фото А. Карніцкага.

СТАХАНАЎСКАЯ ПРАЦА—ДАСТОЙНЫ ЎКЛАД

У СПРАВУ МІРУ

СОВЕЦКІ народ пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі дабіўся выдатных поспехаў у сацыялістычным будаўніцтве. Паспяхова выканан пасляваенны пяцігадовы план па ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Рабочы клас і калгаснае сялянства прыкладаюць зараз усе сілы да таго, каб дабіцца новых поспехаў у будаўніцтве камунізма.

15 ліпеня рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі і служачыя прадпрыемстваў прамысловасці і транспарту горада Масквы і Маскоўскай вобласці звярнуліся з пісьмом да таварыша Сталіна. Паведамляючы вялікаму правадыру народаў аб дасягнутых поспехах у выкананні пасляваеннай пяцігодкі і плана першага паўгоддзя гэтага года, масквічы ўзялі на сябе канкрэтныя абавязацельствы па датэрмінаваму выкананню дзяржаўнага плана 1951 года.

Масква — сталіца магутнага Савецкага Саюза, наша слава і гонар. Працоўныя Масквы паказваюць прыклад натхнёнай працы, беззаветнага служэння Радзіме. Вось чаму пачын працоўных Масквы па датэрмінаваму выкананню гадовага плана шырока падхоплен па ўсёй краіне.

У дружнай сям'і народаў вялікага Савецкага Саюза расце і мацнее Беларуская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка.

Нядаўна апублікавана паведамленне Статыстычнага Упраўлення Беларускай ССР аб выніках выканання дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі за другі квартал 1951 года. Квартальны план вытворчасці валавой прадукцыі ў цэлым па прамысловасці выканан на 104 проценты. Выпуск прадукцыі ўсёй прамысловасці ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года ў другім квартале вырас на 18 процантаў. На фабрыках і заводах нашай рэспублікі шырока разгарнулася сацыялістычнае спаборніцтва за датэрміновае выкананне плана 1951 года.

Соцыялістычнае спаборніцтва прадстаўляе сабой велізарную, усёперамагаючую сілу. У ім удзельнічаюць больш 90 процантаў рабочых і служачых краіны. У сацыялістычным спаборніцтве асабліва ярка праяўляецца ініцыятыва мас і таварыская ўзаемадапамога.

«Соцыялістычнае спаборніцтва гаворыць: адны працуюць дрэнна, другія добра, трэція лепш, — ДАГАНЯЙ ЛЕПШЫХ і дабіся АГУЛЬНАГА УЗДЫМУ».

Так вучыць вялікі правадыр таварыш Сталін.

Яркім праяўленнем народнай ініцыятывы ў сацыялістычным спаборніцтве з'яўляецца барацьба за калектыўную стаханаўскую працу. Гутарка ідзе не толькі аб асобных рабочых і работніках, а аб цэлых калектывах — брыгадах, участках, цэхах, прадпрыемствах. У нашай рэспубліцы застрэльшчыкам калектыўнай стаханаўскай працы з'явіўся мінскі станкабудаўнічы завод імя Кірава. Калектыв завода абавязаўся цалкам перайсці ў гэтым годзе на стаханаўскую працу і датэрмінова выканаць гадавы план. Цэнтральны Камітэт КП(б)Б у сваім рашэнні адобрыў ініцыятыву кіраўцаў і абавязаў кіраўнікоў міністэрстваў, ведаў і

прадпрыемстваў шырока падтрымаць і раснаўсюдзіць іх пачын.

У шматлікай арміі ўдзельнікаў сацыялістычнага спаборніцтва пачэснае месца займаюць жанчыны. Яны спаборнічаюць за высокую прадукцыйнасць працы, за поўнае выкарыстанне нашай выдатнай тэхнікі, за выдатную якасць прадукцыі.

Будаўнікам Мінска добра знаёма брыгадзір тынкоўшчыкаў Сямёнава. Вось ужо некалькі год яе брыгада перавыконвае нормы выпрацоўкі і дае прадукцыю добрай якасці. Таварыш Сямёнава не задавальняецца дасягнутым, а ўвесь час шукае новага. Яна прымяніла паточна-расчлянёны метады работы знатнага маскоўскага тынкоўшчыка, лаўрэата Сталінскай прэміі Івана Куцянкава. Шырока практыкуецца ў брыгадзе падзел працы. Усе рабочыя па прыкладу брыгадзіра з'яўляюцца стаханаўцамі.

Другі раз у спаборніцтве рабочых Мінска па прафесіях стаханаўцы аўтазавода Ганне Мятліцкай прысуджана званне лепшай фрэзершчыцы горада. У чэрвені яна выканала каля двух месячных норм пры выдатнай якасці прадукцыі. Чэрвеньская выпрацоўка — не выпадковасць. Тав. Мятліцкая з'яўляецца многастаночніцай. Яна авалодала некалькімі спецыяльнасцямі — шліфавальшчыцы, свідравальшчыцы, токара-расточніцы і ўжо выканала гадавую норму. Участак, на якім працуе Ганна Мятліцкая, з'яўляецца ўчасткам калектыўнай стаханаўскай працы.

Вялікае значэнне ў сацыялістычным спаборніцтве мае галоснасць. Аб лепшых людзях фабрыкі, завода, калгаса павінен ведаць увесь калектыв. Вопыт работы перадавікоў трэба шырока папулярызаваць. На жаль, не заўсёды бывае так. Ткачысе Мінскага тонкасуконнага камбіната Ганне Дубянковай па выніках работы за чэрвень было прысвоена званне лепшай ткачы горада. Гэты факт дастойна шырокай папулярызацыі. Але нават сама тав. Дубянкова аб гэтым не ведала. Ні майстар, ні начальнік цэха, ні старшыня фабкома ёй не сказалі, што яна заваявала першынства ў спаборніцтве па прафесіях.

Соцыялістычнае спаборніцтва за новы ўздым народнай гаспадаркі ў 1951 годзе шырока разгарнулася і сярод работнікаў сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Працаўнікі калгаснай вёскі спаборнічаюць за хуткую і высокую якасную ўборку ўраджаю збожжавых і тэхнічных культур, за датэрміновае выкананне першай запаведзі калгасаў — збожжанарыхтовак, за ўзорнае правядзенне ўсяго комплексу сельскагаспадарчых работ, як гэтага патрабуюць рашэнні VI і VII пленумаў ЦК КП(б)Б. І ў гэтым спаборніцтве вялікая роля належыць жанчынам.

Савецкі Саюз з'яўляецца краінай мірнай стваральнай працы. Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі савецкі народ ажыццяўляе праграму будаўніцтва камуністычнага грамадства. Кожны савецкі чалавек добра разумее, што яго стаханаўская праца яшчэ больш умацоўвае магутнасць нашай Радзімы і з'яўляецца дастойным укладам у справу міру.

У нас на камбінаце

БАБРУЙСКІ фанерна-дрэваапрацоўчы камбінат мае ўсесаюзнае значэнне. Да нас паступаюць заказы з самых розных канцоў краіны.

Я працую ў фанерным цэху, і мне і маім таварышам прыемна ведаць, што фанера, якую дае наш цэх, выкарыстоўваецца ў складаных галінах вытворчасці Комсамольска-на-Амуры, Саратава, Растова-на-Дану, Данбаса, Урала. Фанерны цэх, як і ўсе іншыя цэхі камбіната, удзельнічае ў сацыялістычным спаборніцтве па датэрмінаваму выкананню плана 1951 года. Мы ганарымся тым, што пераходны Чырвоны сцяг камбіната належыць нам і што наш цэх за добраякасную працу занесены на абласную Дошку Гонару.

Зараз, калі ўся краіна ахоплена агульным імкненнем даць вялікім сталінскім новабудоўлям усё лепшае, Бабруйскі фанерна-дрэваапрацоўчы камбінат таксама не стаіць ў баку ад гэтай высокароднай задачы. Наша фанера ідзе на заводы, якія выконваюць заказы сталінскіх новабудоўляў. З матэрыялаў, якімі забяспечвае наш камбінат бабруйскую мэблевую фабрыку імя Халтурына, робяцца складаныя шафы і ўсё ўнутранае абсталяванне кабінетаў Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава. Беладрэўны цэх камбіната таксама робіць і адсылае туды гатовыя дзвярныя і аконныя пераплёты. І калектыву прыемна: дзеці рабочых Бабруйскага фанерна-дрэваапрацоўчага камбіната, напэўна, будуць вучыцца ў гэтым велічным палацы, які так любоўна і клапаціліва будзецца рукамі ўсіх савецкіх людзей у імя перамогі міру, праўды і розуму на зямлі.

Я прышла на камбінат у 1944 годзе. Мае бацькі ўсё жыццё там працавалі — бацька замершчыкам на базе сыравіны, маці ва утыльцэху. Зараз з нашай сям'і на камбінаце працуе сем чалавек: тры браты і тры сястры, апрача мяне. Можна сказаць, вялікая сям'я.

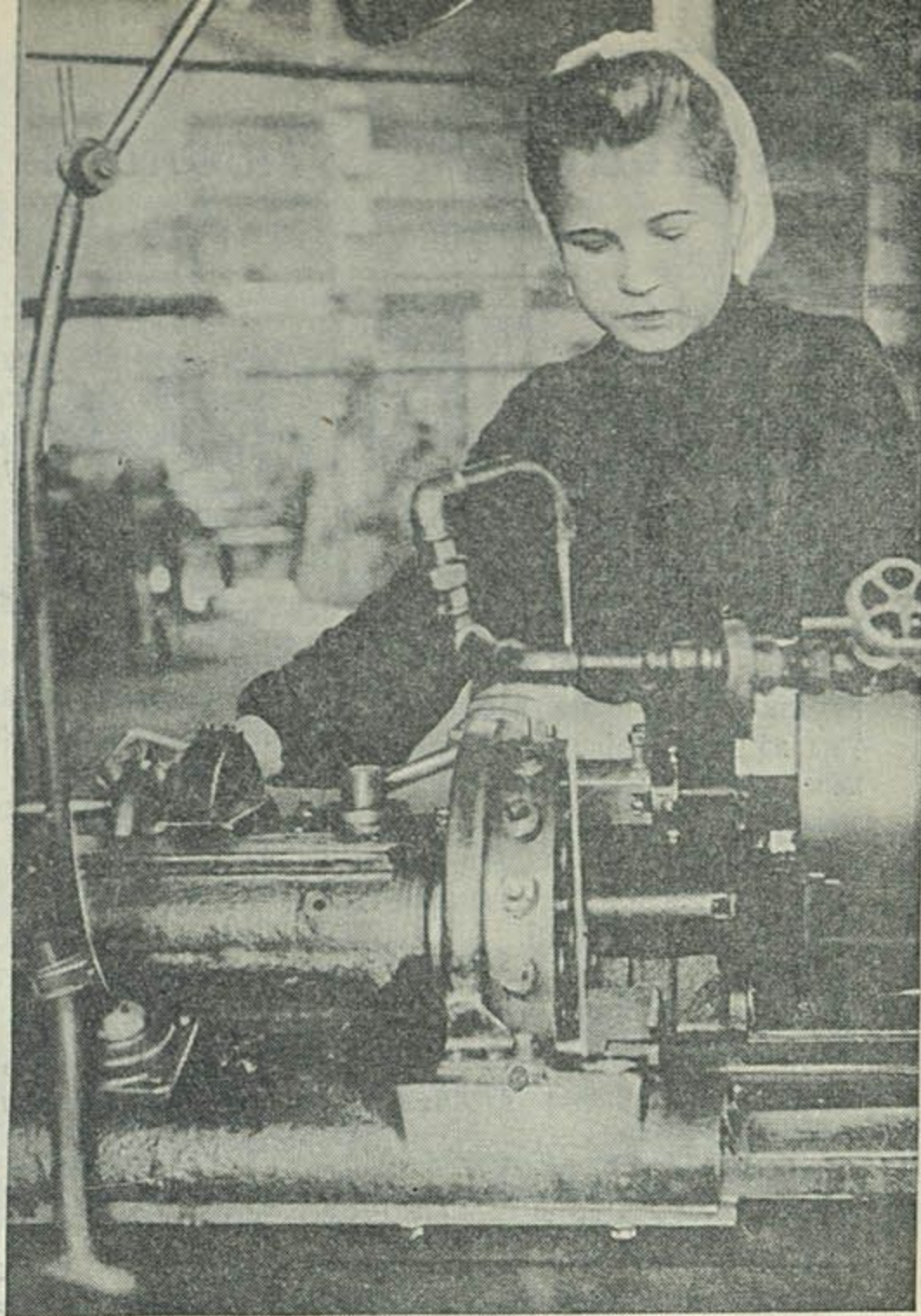
З 1946 года я працую зменным майстрам клевага аддзела, у якім налічваецца 37 чалавек. Не ўсё адразу было зразумела і лёгка ў маёй працы. Але за пародай, калі чаго не ведаеш, у нас ёсць да каго звярнуцца. Асабліва чула і заўсёды ўважліва да нас, маладых работніц, адносіцца Марыя Сямёнаўна. Апёнак — таксама зменны майстар клевага аддзела. У яе вялікі вопыт работы. На камбінат прышла яна яшчэ задоўга да вайны.

У нашым цэху каля 70 проц. жанчын. Многа ў нас прыкладных работніц. Ёсць чаму павучыцца і ў такіх работніц (таксама з даваенным стажам), як Ганна Шматава, Надзея Шавель. Каля іх выраслі і цяпер не толькі не адстаюць, а вядуць за сабой астатніх і такія маладыя дзяўчаты, як Станіслава Серадзінская і Галіна Масленікава — брыгадзіры клевага аддзела. Хутка асвоілі працу Валя Свірыдовіч і Алена Усціновіч.

Дзённая норма выпрацоўкі ў нашым адзеле — 140 — 150 проц.

Пытанні добрабыту, умоў працы і жыцця рабочых сталі на нашым камбінаце не менш важнымі, чым першачарговыя пытанні вытворчасці.

За апошнія гады пры камбінаце вырастае адзін з леп-

Магілёўскі лакамабільны завод перавыканаў поўгадавую праграму, заваяваўшы прэстыж у сацыялістычным спаборніцтве па Саюзу. Лакамабілебудаўнікі больш поўгода трымаюць пераходны Чырвоны сцяг Савета Міністраў СССР. Токар комсамолка Марыя Асколка штодзенна выконвае дзве — тры нормы.

На здымку: Марыя Асколка за работай.

Фото І. Пікмана.

шых у Бабруйску рабочы клуб на 650 месц з утульна абсталяванымі пакоямі для гульні і адпачынку, для работы гурткоў, з файе і бібліятэкай. Мы можам пахваліцца цяпер і сваім садамі, дзе вечарамі асабліва прыемна сустрэцца і весела адпачыць нам, моладзі. Ёсць і свой стадыён.

На камбінаце працуе вельмі многа жанчын. Каб палегчыць працу работніц-маці, створаны яслі і дзіцячы сад.

Добрая ў нас сталоўка — кормяць рабочых смачна і танна. Ёсць свой медпункт, лазня, пральня, інтэрнаты для халасцякоў. Сямейныя рабочыя атрымліваюць кватэры.

Добра яшчэ і тое, што, працуючы на камбінаце, можна і вучыцца: у нас ёсць двухзменная сярэдняя школа рабочай моладзі. У вячэрнім прафілакторыі, створаным пры камбінаце, штодзенна адпачываюць нашы рабочыя.

Усе гэтыя ўмовы, дбайна створаныя для рабочых, патрабуюць ад нас самаадданай працы на карысць Радзімы.

Валянціна ЯКАЎЛЕВА,

зменны майстар фанернага цэха.

Александра Люскова ў Магдалены Жук

У маляўнічым месцы размешчана сядзіба калгаса імя Сталіна Смаргонскага раёна. Двухпавярховы каменны дом і гаспадарчыя будынкі абступаюць прасторны двор. Уся сядзіба акаймавана векавымі ліпамі. Цяпістая алея, якая вядзе са шляху на сядзібу, завяршаецца масіўнай каменнай аркай.

Побач са старымі гаспадарчымі будынкамі, дзе-ні-дзе пачарнеўшымі ўжо ад часу, блішчаць свежасчасным дрэвам жывёлагадоўчыя памяшканні, якія яшчэ будуцца. Да зімы праўленне калгаса рашыла падрыхтаваць добрыя будынкі для свінафермы і канюшні.

Свінарка Магдалена Іванаўна Жук даўно ўжо дабівалася, каб калгас пабудаваў новы свінарнік, бо стары далёка не адпавядае свайму прызначэнню.

Нават у дрэнных умовах Магдалена Іванаўна Жук змагла атрымаць і захаваць у сярэднім па 26,4 парасяці ад кожнай свінаматкі. Гэта лепшы паказчык у рэспубліцы. Сем год працуе Магдалена Жук свінаркай і за гэты час яна ні разу не дапусціла падсяжу маладняка.

Да Магдалены Іванаўны прыехала знатная свінарка краіны, загадчыца свінафермы калгаса «Будзённавец» Валагодскай вобласці, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, Герой Соцыялістычнай Працы, лаўрэат Сталінскай прэміі Александра Еўгеньеўна Люскова.

Пазнаёміўшыся з Магдаленай Жук, Александра Люскова накіравалася аглядаць памяшканні жывёлагадоўчых ферм.

Яна ўважліва агледзела памяшканні і заўважыла:

— Свінарнік вы будзеце на нізкім месцы, а канюшню на высокім. Прытым, канюшня пастаўлена сярод поля, засеянага белай канюшынай. Гэта-ж выдатны корм для свіней. Лепшага выпасу для іх і не трэба. На мой погляд, было-б значна мэтазгодней свіней паставіць у тым памяшканні, якое будзе пад канюшню. Коней-жа можна паставіць вась у гэтым памяшканні, якое вы мецілі для свіней, толькі падлогу насласць у ім.

Тав. Люскова заўважыла, што на выпасу разам з калгаснымі свіннямі ходзяць козы.

— Вось гэтага дапускаць ні ў якім выпадку нельга. Ні козы, ні авечкі, ні іншая жывёла не павінны знаходзіцца разам са свіннямі. Трэба агарадзіць пашу. А хто ў вас пастухом?

— Вось той падлетак, — указала Магдалена Іванаўна.

— Мы падлеткам стада не давяраем, — сказала Александра Еўгеньеўна. — Яно ў нас знаходзіцца пад наглядом свінаркі. А раптам пачнецца апарос. Што тады зробіць падлетак? Тут павінна быць гаспадарскае вока і вопытныя рукі.

Александра Еўгеньеўна звярнула ўвагу на тое, што каля сядзібы калгаса працякае рэчка.

— Чаму-б вам не зрабіць там купальню для свіней? У нас свінарка ні за што не пусціць у станок брудную свінню, абавязкова памые яе.

Вечарам у Сморгоні праходзіла міжраённая нарада свінарака, загадчыкаў ферм, зоветэрынарных работнікаў. Прысутнічалі жывёлаводы Маладзечанскага, Валожынскага, Пастаўскага, Мядзельскага, Сморгонскага, Ашмянскага і Радашковіцкага раёнаў. З дакладам аб вопыце сваёй работы і аб сваіх заўвагах з паводу работы беларускіх свінарака выступіла А. Е. Люскова.

Александра Еўгеньеўна расказала аб тым, як яшчэ ў 1936 годзе яна ўзяла на сябе абавязацельства вырасціць за год адной свінаматкі не менш адной тоны прыплоду. І тады-ж гэтае абавязацельства было перакрыта. Ад свінаматкі «Люсі» за 8 месяцаў яна вырасціла 12 парасят вагой у 1.027 кілограмаў. Гэта быў першы вялікі поспех. У 1939 годзе прыплод вагой у адну тону быў атрыман ужо за 3 месяцы 27 дзён.

Кожны год прыносіў А. Е. Люскавай новую перамогу. У 1940 годзе свінаматка «Ялта» дала за два апаросы 31 парасё. Старанна даглядаючы гэтых парасят, Александра Еўгеньеўна на працягу года давала іх агульную вагу да 4.745 кілограмаў. У наступным годзе свінаматка «Ялта» за тры апаросы дала 44 парасяці. У васьмімесячным узросце ад 6 яе дочак было атрымана 65 парасят. Такім чынам на працягу

года толькі ад адной свінаматкі і яе дочак атрымана 106 парасят агульнай вагой у 4.910 кілограмаў.

Александра Еўгеньеўна сёлета пабіла сусветны рэкорд—за год і дваццаць дзён вырасціла ад свінні «Іюнька» 171 парасё агульнай вагой у 5.300 кілограмаў.

З затоеным дыханнем слухалі свінаркі Маладзечанскай вобласці расказ майстра свінагадоўлі. Для іх дарагой была кожная заўвага, кожная парада.

А тав. Люскова падрабязна спынілася на тым, як яна дабіваецца поспеху.

— Я пастаянна працую над павышэннем пладавітасці свінаматкаў, — гаворыць яна. — На племя мы пакідаем толькі шматплодных свінаматкаў, якія маюць 12 — 14 нармальна развітых саскоў. Шляхам адбору мы дабіліся пладавітасці свіней — 13,5 парасяці на кожны апарос. На вашых фермах таксама сустракаюцца свінаматкі, якія даюць па 14 — 15 парасят. Гэта выдатны матэрыял для адбору. Вам, памойму, трэба сур'ёзна ўкараняць мічурынскія метады ў свінагадоўлю.

Александра Еўгеньеўна спынілася на тым, як свінаркі калгаса «Будзённавец» дабіваюцца павышэння малочнасці свінаматкаў. Першыя тры сутак пасля апаросу праз кожную гадзіну свінаркі падсаджваюць парасят да свінні. Парасё прывучаецца да свайго саска. Кожную кармёжку свінаматку прывучаюць класіся на другі бок. Гэта дае магчымасць роўнамерна развіваць малочнасць саскоў. Больш слабыя парасят падсаджваюцца да больш малочных саскоў, мацнейшыя — да менш малочных.

Моцны ўплыў на малочнасць свінаматкі аказваюць кармы. Кожнаму перыяду — супароснасці або лактацыі — адпавядае свой рацыён.

— Так, напрыклад, у першай палове супароснасці на суткі свінаматцы выдаецца 5 кілограмаў канюшынавага сена, 2 кілограмы сіласу, 4 кілограмы бульбы, 800 грамаў канцэнтратаў. У гэты перыяд свінні патрабуюцца больш вітамінаў. Таму мы даем ёй 100 грамаў пра-рошчанага збожжа і 25 грамаў збожжа ў натуральным выглядзе.

Знатная свінарка краіны Александра Еўгеньеўна Люскова расказвае аб сваёй рабоце лепшай свінарцы калгаса імя Сталіна Смаргонскага раёна Магдалене Іванаўне Жук.

Фото Л. Папковіча.

У пачатку трэцяга перыяду су-пароснасці рацыён мы мяняем. Гру-бых кармоў выдаем ужо ў два разы менш, затое норму канцэнтратаў да-водзім да двух кілограмаў, даем пра-рошчаны авёс, аўсяную муку.

Новы рацыён уведзім за 10 дзён да апаросу. Тады ўжо грубыя кармы выдаюцца ў колькасці не больш кі-лограма, з канцэнтратаў мы варым баўтанку. Два разы ў суткі поім свіней чыстай вадой пакаёвай тэмпе-ратуры. Корм выдаецца праз 6 га-дзін чатыры разы ў суткі. Дзякую-чы такому рацыёну павышаецца малочнасць свінаматак.

Вялікі ўплыў на малочнасць аказ-ваюць прагулкі зімой і наша летам. Свінаматкі павінны больш рухацца, асабліва ў перыяд супароснасці.

Малочнасць свінаматак рашучым чынам адбіваецца на прадуктыў-насці статку. Ад малочнай свінамат-кі патомства бывае моцнае, вынослі-вае, пладавітае.

Пераканаўча і ярка раскрыла Люскова метады сваёй работы.

— У нас умовы для вырошчван-ня свіней больш неспрыяльныя, чым у вас. Клімат наш суровы, паўноч-

ны. Я лічу, што калі-б вы ўсе пача-лі больш уважліва і ўдумліва адно-сіцца да сваёй працы, у вас поспехі былі-б яшчэ большыя, чым у мя-не, — сказала яна. — Я пабывала на многіх свінафермах калгасаў ва-шай рэспублікі, бачыла выдатных, працавітых, стараных свінарак, якія любяць сваю справу. Прыкла-дам такіх свінарак з'яўляецца Маг-далена Іванаўна Жук з калгаса імя Сталіна Смаргонскага раёна, Вольга Міхайлаўна Цыганова з калгаса «1-е Мая» Слуцкага раёна. Яны са-праўдныя гераіні працы. Але ў іх рабоце ёсць яшчэ, на мой погляд, недахопы, аб якіх я, не саромячыся, па-сяброўску, указвала ім.

— Пспеху ў любой справе мож-на дабіцца толькі пры той умове, калі людзям будуць створаны ўсе ўмовы для работы. А ў вас не жы-ты яшчэ дрэнныя, няўважлівыя ад-носіны да свінарак. У калгасе імя Молатава свінарка Елізавета Карона скардзілася мне, што яна нават не ведае, колькі працадзён налічваецца ёй за работу. Якую-ж зацікаўле-насць у рабоце будзе яна мець, ка-лі не ведае, як аплачваецца яе пра-ца?

Паўтары гадзіны адказвала Алек-сандра Еўгеньеўна на пытанні свіна-рак і спецыялістаў жывёлагадоўлі. Пытанні задаваліся самыя розна-стайныя. Магдалена Іванаўна Жук лавіла кожнае слова, кожную пара-ду знатнай свінаркі, стараючыся ўсё запомніць, каб потым прымя-ніць у сваёй рабоце.

— Калі кожная з вас будзе спа-борнічаць за атрыманне ў год ад кожнай свінаматкі прыплоду вагой у адну тону, то гэта дасць нашай краіне многія сотні тон свініны, — звярнулася тав. Люскова да пры-сутных. — Будзем-жа спаборнічаць за права ўдзелу ва Усесаюзнай сель-скагаспадарчай выстаўцы. Я вы-клікаю на спаборніцтва лепшую ва-шу свінарку Магдалену Іванаўну Жук.

Гэтыя словы былі сустрэты ап-ладысцентамі. Пасля нарады Магда-лена Іванаўна падышла да Алек-сандры Еўгеньеўны і з хваляваннем падзякавала ёй за парады.

— А выклік на спаборніцтва я прымаю. Пастараюся дабіцца такіх-жа поспехаў, якіх дабіліся вы.

І. НОВІКАУ.

ЖНІВЕНЬ У „КАЛІНІНЕ“

А ПОШНІМІ званкамі пахучых летніх траў адзвінелі калінінскія сенажаці. Высокімі вежамі здаюцца здалёк стагі, якія выраслі на балотах.

Яшчэ не так даўно высокая, у пояс, і густая, як шчотка, трава нікла пад нажамі касілка, уважавідкі вяла пад вострым жалам кос, роўнымі пракосамі кладучыся па сенажаці. Ліпеньскае сонца наскрозь прабірала тоўстыя пракосы, бязлітасна высушваючы сокі траў — і тады пахла на грудях сухім чаборам.

Нават і цяпер, калі звезены на калгасныя сенавалы муроги, здаецца, за поўкілометра адчуваеш гэты прыемны пах чабору, пах шматлікіх лугавых кветак і траў...

Па скошаных лугах, нібы перамяраючы іх пасля брыгадзіраў, ходзяць доўганогія буслы. Часам збяруцца яны чарадой, доўга стаяць на адным месцы, быццам вядуць бязмоўную парадку аб сваім далёкім падарожжы, якое чакае іх неўзабаве.

Прыслухоўваюцца, здаецца, унікнуць хочучы ў шырокую песню працы, старыя лясны, што маляўніча раскінуліся на калінінскіх уладаннях. З даўніх часоў вядуць сваю назву грыбныя і ягадныя дубровы.

Старыя людзі тлумачаць гэтыя назвы, як колішняю прыналежнасць панам Палонскім, Даманскім. Паны жылі недзе мо' за граніцай, а прыгожыя даманскія лясны напэўна пужалі ў той далёкі час людзей сваёй назвай «панскае».

Разрасліся, адбудаваўся калгасныя вёскі пасля вайны. Дзяржава дапамагла ім лесам — цяпер агульнанародным багаццем.

На сотні гектараў раскінуліся калінінскія сенажаці. Канца-краю, здаецца, няма ім. Яшчэ зусім нядаўна, усяго толькі год назад, у калгасе імя Калініна было толькі дзве брыгады, касілка, можна сказаць, рабіць не было чаго, разгарнуцца, як мае быць, не было дзе.

У жніўні мінулага года калгас імя Калініна аб'яднаў вакол сябе дзевяць калгасных вёсак: Мялешкі, Папоўцы, Боркі, Ліпнікі, Таліцы, Лошыца, Баравуха, Буслаўка і Масткі і стаў узбуднёным калгасам.

Жніво ў гэтым годзе, калі не абмяноўваць і сенакашэння, пачалося яшчэ ў пачатку ліпеня.

16 ліпеня ў «Калініне» ўжо зажыналі. З вечара брыгадзір 1-ай брыгады Іван Гурыновіч абышоў усіх жанчын сваёй брыгады, яшчэ раз напамніў:

— Заўтра зажынкi.

І назаўтра, раней звычайнага ўхадзіўшыся з печку і гаспадаркай, прыбраўшыся, нібы ў святочны дзень, высыпаў у поле жанкі. У кожнай серп, што брытва — загадзя да каваля кожная схадзіла. Спелае, прыгнутае ледзь не да зямлі пад цяжарам калосся, жыта пакорна сустрэла жанцоў. Узляцелі адна за другой угору праворныя рукі, назубленыя сярпы іскрамі рассыпалі па палетку сваё срэбра і са свістам урэзаліся ў густую жытнюю сцяну. Сцяна гэтая пахіснулася, не вытрымала такога раптоўнага і рашучага наступлення і павольна пачала падавацца назад.

Дапамагчы маткам прышлі і дзеці. Каласкі збіралі, снапы ў бабкі зносілі — і гэта немалая дапамога.

К захаду сонца на полі, там, дзе раніцай яшчэ цяжка калыхалася жыта, выраслі шарэнгі «бабак». Прыкрытыя ад халоднай расы і гарачага сонца шырокімі капляюшамі, моцна стаялі яны і зухавата паглядалі на дарогу.

— А цяпер і зажынкi можна спраўляць! — утыкаючы серп, у «бабку», весела прамовіла Зоя Корзун. Сёння яна выжала больш за ўсіх сваіх таварышак.

І сапраўды з песнямі і жартамі рушылі жанкі з поля проста да брыгадзіра Івана Гурыновіча са снопам, упрыгожаным вянком з кветак, якія толькі цвілі ў ліпнікоўскіх агародчыках. На вуліцы іх песня змяшалася з песняй патэфона, што ляцела з нейчага акна.

«Если-б нам теперь, ребята,

В гости Сталина позвать,

Рассказать бы, похвалиться,

Все богатство показать...».

У брыгадзіра якраз быў і старшыня калгаса Паляшчук.

— Уга, і старшыня на зажынкi прышоў! Давай мёд,

старшыня! Не выпусцім так, — насядалі жанкі на старшыню.

Брыгадзір гасцінна адчыніў дзверы і запрасіў, як і належыць, гасцей у хату. Ды іх вельмі і ўпрошваць не трэба было. Увішнейшыя з жанок павязалі брыгадзіра жытнім перавяслам, наўмысля прынесеным з поля. Нехта падаў яму ў рукі ўпрыгожаны кветкамі сноп. Звычай патрабаваў для яго месца на покуці. Суправаджаемы жартамі і смехам цэлай брыгады жанок, брыгадзір першы пераступіў парог хаты.

— Ура! Брыгадзір, аказваецца, таксама пастараўся! — у захапленні ўсклікнуў нехта з жанок.

Без лішніх упрасанняў гасці селі за стол, устаўлены талеркамі з закускай.

— Таварышы жанкі, давайце вып'ем за наш высокі ўраджай, за камбайн, які прыдзе ў наш калгас, каб палегчыць нашу калгасную працу. Вып'ем за наш мірны працоўны фронт, які мацуе мір ва ўсім свеце! — зрабіў кароткую прамову старшыня калгаса Паляшчук.

— Каб усім працоўным людзям на зямлі добра жылося, каб вайны праклятай больш ніхто не знаў, будзем яшчэ лепш працаваць! — абяцаннем адклікнуліся яму жанкі.

Неўзабаве зноў зацягнулі песню. Нехта захацеў танцаваць, і брыгадзір дастаў з футляра скрыпку, на

У Целяханскай МТС Пінскай вобласці прышынства ў саборніцтве трактарыстаў заваявала комсамолка Ксенія Галоўчык. Працуючы на трактары У-2, яна выканала гадавы план на 110 процантаў, эканоміўшы пры гэтым 503 кілаграмы гаручага. Свой аграгат Ксенія Галоўчык узяла на сацыялістычную захаванасць.

На здымку: комсамолка Ксенія Галоўчык апрацоўвае папары ў калгасе імя Леніна Целяханскага раёна.

Фото М. Вароніна (БЕЛТА).

Герой Соцыялістычнай Працы Анастасія Осіпаўна Сафонава — звенная калгаса «Чырвоная дуброва» Рагачоўскага раёна Гомельскай вобласці, якая атрымала ўраджай карэнняў кок-сагізу з аднагадовых плантацый 67,7 цэнтнера з гектара на плошчы 2 гектары.

якой іграў яшчэ хлопцам на вясковых вечарынках. Дарма, што даўно не бачыў каніфолі смук, і струны яго крыху нібы прыглухлі ад доўгага маўчання. Здавалася калінінскім жанкам у той поўны працоўнага шчасця вечар гэтая музыка найпрыгажэйшай.

Не забыліся аднак і пра заўтрашні дзень.

— Ой, жаначкі, заўтра з раніцы-ж трэба вязаць ісці за жняўрай. Хадзем хіба па хатах ужо.

* * *

— Ідзе! Прышоў! — з брыгады ў брыгаду лёгкакрылай птушкай ляцела радасная навіна.

І самаходны камбайн прышоў на калінінскія палеткі, як сапраўдны ўладар іх — велічэзны, магутны, спрытны і ўмелы.

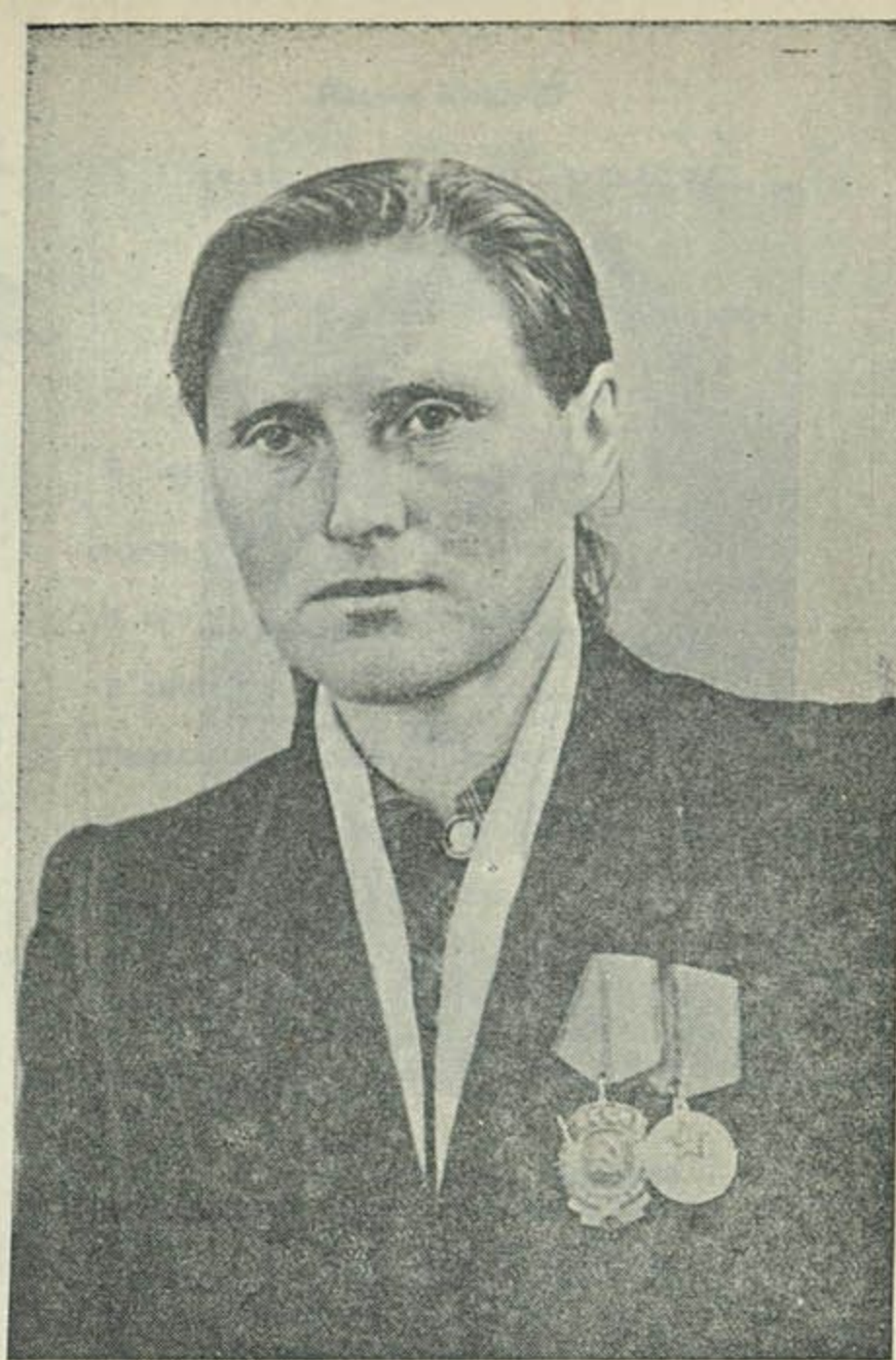
Вось ён нібы праплыў, — зрабіў першы круг па жытняму палетку, другі — і здаецца палавіна поля лягла яму пакорна пад ногі...

Сыплецца з бункера на брэзент буйнае жытняе зерне. З кожным кругам усё расце і расце залатая куча. З кожным кругам усё шырэй і шырэй робіцца зжатае постаць.

На калгасных таках жыта прасушваецца, канчаткова ачышчаецца ад мякіны і ў першыя-ж дні ўборачнай адвозіцца на дзяржаўны нарыхтоўчы пункт у раён. Аднымі з першых калінінцы здалі дзяржаве 40 тон збожжа.

І калі ў зводцы на 25 ліпеня стаяла лічба 36, то ўжо 30 ліпеня было жата 210 гектараў азімых.

У калгасе на жнівень заўсёды прыпадае многа спраў. Апрача жніва і малацьбы, лён чакае сваёй пары. Даўно адцвіла і адхвалявалася на палетках сіняя хваля. Выцягнуўся і агрубеў у валокнах даўгунец. Меднымі званкамі звоніць ён на ўсё поле, да сябе кліча. Няхай пачакае крыху пшаніца-азімка, няхай не шавеліць сярдзіта калючымі вусамі. Перасохне, згарыць на сонцы лён, трэба яго хутчэй церабіць. А там каноплі про-

Герой Соцыялістычнай Працы, брыгадзір калгаса «Чырвоная змена» Любанскага раёна Бабруйскай вобласці Пелагея Іванаўна Галай. Яна атрымала ўраджай карэнняў кок-сагізу 68,5 цэнтнера з гектара на плошчы 6,2 гектара.

сяцца, і віку касіць пара, і канюшына насенная паспела.

Жнівень — гарачы месяц. І калінінцы не ведаюць адпачынку. Сад і гародніна таксама не чакае. Калінінская машына амаль штодня вязе ў Мінск, у Бабруйск, у Слуцк агуркі, памідоры, садавіну — усё гэта дае вялікі прыбытак калгасу.

І нічога, што гарачыя дні ў калгасе, што людзі стомлены за дзень на працы, а няхай прыедзе ў брыгаду кіноперасоўка — і клуб, як зайсці, поўны.

І папрацаваць і кіно паглядзець любяць калінінцы. Калі прыгледзецца бліжэй да жыцця калгаснікаў, нельга не парадавацца тым вялікім зменам, якія адбыліся ў іх асабістым жыцці.

Цяпер ужо нікога не здзівіць, калі які дванаццацігадовы арол прыляціць з другой вёскі на веласіпедзе. Пэўна можна сказаць, што гэта ў калгасе цяпер таксама не навіна, як і крэпдэшынавыя плацці і мадэльныя туфлі ў дзяўчат на вечарынках. Выціснула фабрыка і хатнюю жаночую «тэхніку» — варштаты для кроснаў. Зусім новым, сучасным вее ад калгаснага вяселля. Замест традыцыйнага куфра, у якім ляжаў пасаг маладой, — сваты і дружкі вязуць новенькую люстраную шафу...

Свая сямігодка ў «Калініне». Мусіць, нядоўга засталася чакаць, калі вырасце яна ў сярэдняю школу, якая будзе даваць атэстаты сталасці калінінскай моладзі...

Вялікая будучыня ў калінінцаў, як і ва ўсіх іх суседзяў: ланіцаў, пераможцаў, варашылаўцаў — па ўсяму раёну, па ўсёй Радзіме.

Таму і адказны такі ў «Калініне» яго мірны працавіты жнівень.

Таму і працуюць калгаснікі, не пакладаючы рук. Калінінцы добра ведаюць: сваёй мірнай працай яны будуць і на век усталёўваюць гэтую вялікую будучыню.

АЛ. ВАСІЛЕВІЧ

Назым ХИКМЕТ

РОЖДЕНИЕ

Его мать родила мне мальчика.
Мальчик, белокурый, безбровый, дышит тепло —
светящийся шар в голубых пеленках —
и весит три кило.

Когда мой мальчик родился,
родились дети в Корее,
похожие на подсолнечник,
но рука
Макартура

срезала их поскорее,
пока они не попробовали
материнского молока.

Когда мой мальчик родился,
родились дети в застенках Греции.
Их отцов убили,
решетки были
первым в мире,
на что им дали смотреть
и около чего греться.

Когда мой мальчик родился,
родились дети в Анатолии,
они были синеглазые,
черноглазые,
кареглазые.

Но вши их покрыли сразу. И
я не знаю, со сколькими из них
случится чудо —
остаться в живых.

Когда мой мальчик родился,
дети родились в самой великой стране
и окунулись в счастье, которое
дать всем детям хотелось бы мне.

Когда моему мальчику
будет столько лет, сколько мне,
я умру.

Но земной шар уже сможет
стать огромной колыбелью
с шелковой постелью,
где будут наравне
баюкать всех детей,
всех цветов кожи!

Авторизованный перевод
К. СИМОНОВА.

Палыманы змагар за мир

Больш дванаццаці год гналі ў турме турэцкія яны-чары вядомага паэта-рэвалюцыянера Назыма Хікмета. Воляй свабодалюбівых народаў свету ён быў вырваны з кіпцюроў смерці і вымушаны пакінуць сваю радзіму, праданую турэцкімі плутакратамі амерыканскім імперыялістам. Пасля падарожжа па краінах народнай дэмакратыі Назым Хікмет прыехаў у Маскву. «Я так шчаслівы, — сказаў ён, уступіўшы на савецкую зямлю, — што не магу гаварыць, хоць я мог-бы сказаць многае. Сваім жыццём, свабодай, любоўю да ўсяго прыгожага я абавязан вялікаму гораду — Маскве. Я лічу сябе адным з сыноў Савецкага Саюза». І ён па праву заслужыў гэтае вялікае, гордае імя. Назым Хікмет належыць да той плеяды сусветна вядомых пісьменнікаў, імёны якіх сталі адзнакай геройства і нязломнасці ў барацьбе за мир на зямлі, супроць амерыкана-англійскіх падпальшчыкаў вайны. Верны сын свайго народа, паэт з юнацкіх год цалкам прысвяціў сябе барацьбе за лепшую долю працоўнага чалавека і ўжо больш трыццаці год непахісна стаіць на варце яго інтарэсаў.

Нарадзіўся Назым Хікмет у 1902 годзе ў горадзе Салоніках. Бацька паэта належаў да вышэйшай турэцкай знаці, быў нават губернатарам, маці — мастаком.

Яшчэ ў юнацтве, будучы курсантам марскога вучылішча на востраве Хэйбон, паэт уключаецца ў актыўную рэвалюцыйную барацьбу і з таго часу па сённяшні дзень усяго сябе аддае вялікай справе барацьбы за шчасце працоўнага народа. Выхаваны пад уплывам Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, ён марыў быць свядомым, самаадданым змагаром, марыў папасці ў «сталіцу свету» — Маскву. У сваім вядомым вершы «Чалавек з Усходу і СССР», прасякнутым глыбокай любоўю і шчырай павагай да першай у свеце краіны сацыялізма, Назым Хікмет пісаў:

«Иду я с востока,
Кричу во весь голос.
Кричу о восставшем Востоке.
Обнявшись с ветрами,
Лечу я на Север
В их мощном воздушном потоке.
Я встречаюсь с тобою!
Об'ятыя раскрою!»

Першы прыезд у Маскву ў 1920 годзе, вучоба ў Комуністычным універсітэце працоўных Усхода, знаёмства з вядомымі людзьмі нашай дзяржавы, нарэшце ўсё тое, што ён ўбачыў, знаходзячыся ў краіне вольнай працы і шчасця, накладалі на светапогляд паэта пэўны, яскрава выражаны адбітак.

З гэтага часу малады паэт, у якога пачаў ужо фармавацца свой уласны паэтычны голас і свой погляд на ролю мастацтва, усёй душой палюбіў краіну Саветаў, дзе няма ні прыгнёту, ні нацыянальнага ўціску, дзе закон гарантуе працоўным сапраўдныя свабоды.

У 1936 годзе паэт-барацьбіт друкуе свой вядомы артыкул «Савецкая дэмакратыя». З уласцівым яму пафасам публіцыста, Назым Хікмет расказвае прыгнечанаму народу сваёй радзімы праўду аб савецкай краіне: «Пролетарская дыктатура пад кіраўніцтвам Сталіна, — піша ён, — стварыла праект новай канстытуцыі, якая з'яўляецца новай ступенню ў развіцці савецкай дэмакратыі, і вынесла яго, перш за ўсё, на абмеркаванне савецкіх грамадзян. Мільёны людзей на фабрыках, у калгасах, ва ўстановах абмеркавалі гэты праект, выказалі сваю думку, сваё рашэнне аб праекце канстытуцыі.

Іменна гэты факт з'яўляецца бяспрыкладнай падзеяй у гісторыі чалавечтва з пункту гледжання адлюстравання сілы савецкай дэмакратыі, — так ацэньвае паэт дэмакратызм Сталінскай Канстытуцыі.

Для творчасці Назыма Хікмета характэрны вялікі патрыятызм, любоў да ўсіх сумленных людзей свету, якія выступаюць супроць сацыяльнай несправядлівасці. Ён заўсёды

з простымі людзям, супроць капіталістычнага рабства, супроць уціску малых і каланіяльных народаў. Палымяныя, поўныя велізарнай унутранай сілы вершы, замяняюць паэту-байцу вінтоўку і гранату, і ён па-майстэрску валодае словам-зброяй.

Яго вершы пранікаюць на волю праз турэмныя краты, праз глухія сцены казематаў і камер-адзіночак, куды турэцкія янычары заганяюць Хікмета — трыбуна праўды і міру паміж народамі. Але паэт заўсёды знаходзіць магчымасць перадаць брацкае прывітанне ўсім, хто змагаецца за сваё шчасце.

«Сердце мое не нащупать вам
Холодной белой рукой.
Красная кровь,
моя кровь,
течет, смешавшись с Желтой рекой.
Сердце бьется в Китае
в солдатском строю
за справедливый строй.
И всякий раз, как забрезжит рассвет,
пока небосвод не заалел,
в Греции — вот уже несколько лет —
каждый раз, как забрезжит рассвет,
сердце мое ведут на расстрел».

— такімі словамі свайго верша «Сердце мое не здесь» паэт-патрыёт вітае з турмы гераічных барацьбітоў Кітая і Грэцыі.

Турэцкія цемрашалы і рэакцыянеры ўсімі сіламі імкнуліся пахаваць Назыма Хікмета ў цёмных падзямеллях, але цвёрдая воля і вера ў свае сілы заўсёды былі саюзнікамі паэта ў яго барацьбе за шчасце абяздоленых. Яго кідаюць з адной турмы ў другую, ствараюць невыносныя ўмовы, стараючыся зламаць яго духоўныя сілы, але дарэмна. Назым Хікмет застаецца непакінутым у сваіх палітычных перакананнях. Калі ў 1931 г. яго (у каторы раз!) саджаюць у турму і судзяць па абвінавачанню ў закліку да паўстання супроць улады, паэт горда заяўляе: «Я камуніст, я хачу быць яшчэ лепшым камуністам». У 1938 г. ваенна-марскі трыбунал прыгаварыў паэта ў агульнай складанасці да 35 год турэмнага зняволення.

Мы ведаем Хікмета як мужа барацьбіта супроць фашызма і германскіх расістаў, супроць рымскага папы і Гітлера. Да нас дайшлі шматлікія вершы і артыкулы 30-х гг., у якіх паэт з палымянай страснасцю публіцыста выкрывае чорныя захопніцкія планы сусветнага імперыялізма ў Іспаніі, Абісініі і іншых краінах свету. («Пісьмы да Таранта-Бабу», «Германскі фашызм і расавая тэорыя», «Сцяна імперыялізма» і інш.).

Адкрытыя і вострыя выступленні Хікмета супроць усіх форм рэакцыі, пад якой-бы абалонкай яны ні хаваліся, выклікалі ў цемрашалаў дзікую злосць і істэрыю. Рэакцыянеры дайшлі да таго, што хапалі і без суда саджалі ў турмы кожнага, хто асмельваўся чытаць свабодалюбівыя палымяныя вершы паэта. І па сённяшні дзень у Турцыі ўсе творы Хікмета знаходзяцца пад самай суровай забаронай.

Турэцкія рэакцыянеры па прамому ўказанню Вашынгтона імкнуліся фізічна знішчыць мужа барацьбіта за мір. Але яны сустрэлі рашучы пратэст сусветнай грамадскасці. Сотні тысяч людзей усіх краін патрабавалі неадкладна вызваліць Хікмета з турмы. І воля народаў перамагла — Назым Хікмет вольны.

Першае слова падзякі паэт накіроўвае вялікаму Сталіну, савецкаму народу, які ідзе ў авангардзе барацьбы за мір ва ўсім свеце. «Я ведаю, — заявіў Назым Хікмет у гутарцы з карэспандэнтамі «Пионерской правды», — што сваёй свабодай абавязаны перш за ўсё краіне перамогшага сацыялізма».

Пачуццём глыбокай удзячнасці народам СССР, вялікаму правадыру міру Сталіну поўніцца мае сэрца. І тым радасней, тым святлей становіцца на душы, калі бачу, як сустракаюць мяне, прадстаўніка прыгнечанага турэцкага народа, працоўныя вялікай Савецкай краіны».

Нядаўна антынародны ўрад Турцыі пазбавіў вядомага барацьбіта за мір турэцкага грамадзянства. У адказ на гэты незаконны акт Назым Хікмет заявіў:

«Я ўсё сваё жыццё змагаўся за нацыянальную незалежнасць сваёй радзімы, за шчасце народа і буду працягваць змагацца за мір, за тое, каб вырваць сваю краіну з рук лакеяў амерыканскага імперыялізма».

Разам з нашым народам вітаюць сёння Назыма Хікмета міралюбівыя людзі ўсяго свету, каму дарагія ідэалы міру і дэмакратыі.

Л. САЛАВЕЙ.

Назым ХИКМЕТ

МИР, ДРУЗЬЯ, ВРАГИ, ТЫ И ЗЕМЛЯ

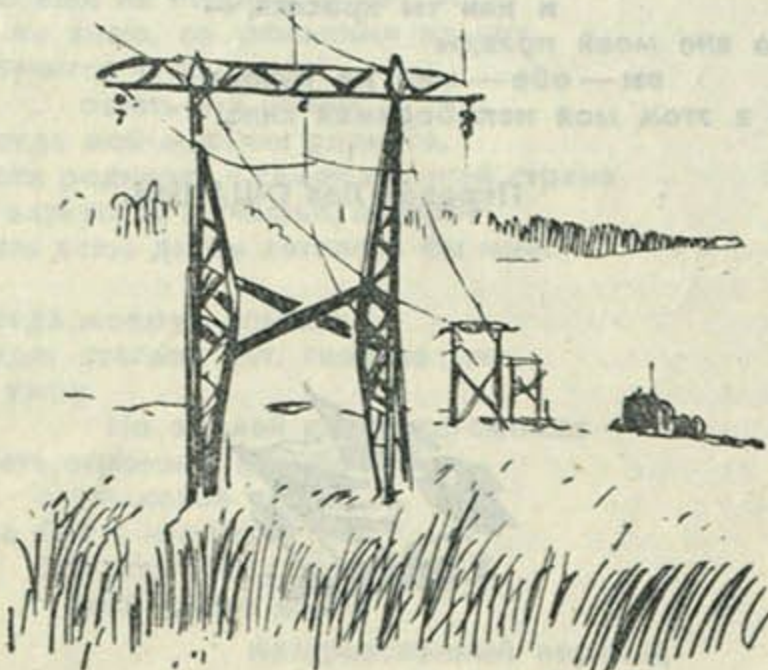
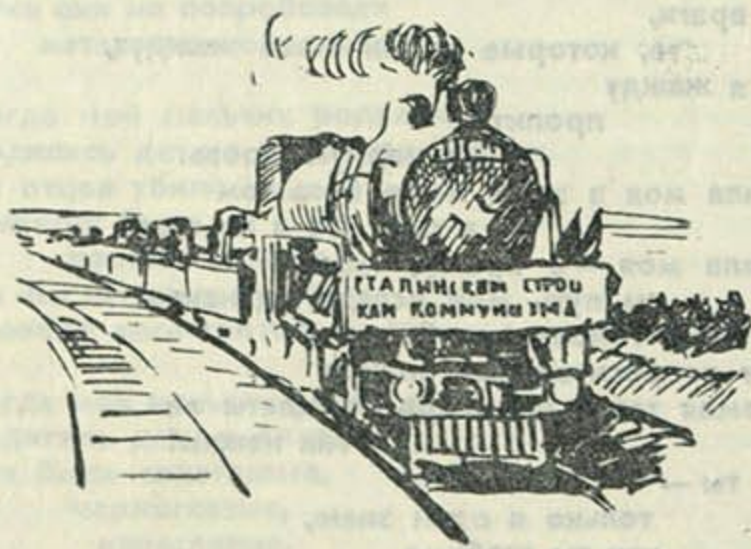
Я счастлив, что я появился на свет,
родился на шаре земном.
Я землю люблю, ее хлеб, битву на
ней, и мне понятен ее язык.
Пусть рядом с солнцем —
игрушка тот свет, где мы живем.
И все-таки он велик,
он очень велик.
Я хочу проходить по свету,
чтобы увидеть
Неизвестных мне рыб, фрукты и
звезды, дальних морей прибой.
Я только по книгам был в Европе —
и я на это в обиде, —
Писем из Азии не получал я
с печатью голубой.
Я не видел, как утром птицы взлетели
Навстречу солнцу
снежного берега.
Меня и лавочника в нашем квартале,
Нас обоих
равно,
не знает Америка.
Но от мыса Надежды и до Аляски
в нашем огромном мире,
От Испании и до Китая,
я знаю, глядя на свет и во мрак, —
На каждом километре
и на каждой морской миле
Есть у меня друг
и есть у меня враг.
Друзья,
с которыми я не встречался
даже однажды,
Но каждый из нас
за одну свободу,
за одно желание
умереть готов.
И враги,
те, которые крови моей жаждут,
И я жажду
пролить
их черную кровь.
Сила моя в этом мире большом
в том, что я не один.
Сила моя — в правде моей,
и путь мой всегда одинаков.
Я свою голову освободил
От вопросительных знаков.
Земля тепла и прекрасна, цветы ее
так нежны!
А ты —
только я один знаю,
как ты любима
и как ты красива, —
Но вне моей правды
вы — обе — мне не нужны,
И в этом моя непобедимая сила!

Перевёл Лев ОШАНИН,

A black and white line drawing of a city street scene. In the foreground, there are trees and a lamppost. In the background, there are several buildings, including a large one with many windows and a crane lifting a load.

A black and white line drawing of a large, boxy truck, likely a semi-truck or a large commercial vehicle, shown from a front-three-quarter view. The truck has a large, rectangular grille with vertical slats, a prominent hood ornament, and large, rounded fenders. The cab is tall and boxy with two large windows. In the background, to the left, is a smaller, older-style truck. The drawing uses heavy cross-hatching for shading and is set against a plain background.

Значна павысіўся ў
прадпрыемствах д
1950 годзе ўдзельны

БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

нага на канвеерных патоках, значна павялічылася.

За гады пасляваеннай пяцігодкі значнае развіццё атрымалі мясцовая прамысловасць і прамысловая кааперацыя. Створаны новыя галіны прамысловасці: гумавае (тканіны), трыкатажная, швейная, гумавы абутак. На прадпрыемствах металаапрацоўчай прамысловасці за пяцігоддзе было асвоена да 50 новых відаў вырабаў: вадаправодныя і каналізацыйныя трубы, рознага роду сельскагаспадарчыя машыны.

Укараненне ў прамысловасць перадавой тэхнікі, палепшэнне арганізацыі працы і вытворчасці на базе шырокага развіцця сацыялістычнага спаборніцтва, шырокае ўкараненне паточнай вытворчасці, павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўню рабочых — вось асноўныя фактары росту прадукцыйнасці працы.

У барацьбе за датэрміновае выкананне пяцігадовага плана ў рэспубліцы ўзрасла колькасць стаханаўцаў і ўдарнікаў.

У параўнанні з 1947 годам колькасць стаханаўцаў у 1950 годзе павялічылася больш чым у 3 разы.

Усёй рэспубліцы вядомы імёны стаханаўцаў лесаруба Гудзіліна, каменшчыкаў Булахава і Дудко, тынкоўшчыка Нікалаева, закройшчыцы Родчанкавай і многіх другіх.

Гарачую падтрымку на прадпрыемствах рэспублікі знайшоў пачын наватара вытворчасці майстра Краснахолмскага камвольнага камбіната, лаўрэата Сталінскай прэміі Аляксандра Чуткіх па арганізацыі спаборніцтва за выпуск прадукцыі выдатнай якасці. Каля двух тысяч брыгад носяць пачэснае званне брыгад выдатнай якасці.

За гады пасляваеннай сталінскай пяцігодкі выраслі ў эканамічных адносінах заходнія вобласці рэспублікі.

Аб'ём валавой прадукцыі прамысловасці заходніх абласцей у 1950 годзе павялічыўся ў параўнанні з 1940 годам амаль у два разы.

Значных поспехаў дасягнула і сельская гаспадарка рэспублікі. Пасеўныя плошчы пашыраны за пяцігоддзе на 28 проц., а па збожжавых культурах — на 20 проц. Ураджайнасць і валавы збор збожжавых культур перавысіў даваенны ўзровень 1940 года.

У рэспубліцы за пяцігоддзе асушана 205 тысяч гектараў забалочаных зямель.

Вялікіх поспехаў дабіліся калгасы рэспублікі ў аднаўленні пагалоўя грамадскай жывёлы. Перавышан даваенны ўзровень па буйнай рагатай жывёле на 33 проц., па свіннях — на 34 проц., па авечках і козах — на 42 проц. і па птушцы — у 2 разы. Значна павысілася прадукцыйнасць грамадскай жывёлагадоўлі.

Узрасла тэхнічная аснашчонасць сельскай гаспадаркі рэспублікі. Магутнасць трактарнага парка МТС у 1950 годзе пераўладала даваенны, 1940 год на 37 проц., аб'ём работ, выкананых трактарамі МТС, калгасах, павялічыўся на 73 проц.

Вырашана задача ліквідацыі зямлянак на вёсцы. За пасляваенныя гады ў сельскай мяс-

цовасці пабудавана 290 тысяч жылых дамоў і 54 тысячы вытворчых і культурна-бытавых грамадскіх будынкаў у калгасах.

Сялянства заходніх абласцей, пераканаўшыся ў перавагах калектывнага спосабу выдзялення гаспадаркі, моцна стала на калгасны шлях. Да канца 1950 года на добраахвотных пачатках у асноўным завершана калектывізацыя сялянскіх гаспадарак.

У рэспубліцы вырасла многа выдатных майстроў высокіх ураджаяў. Еўдакія Кухарава, Тамара Шкурко, Праскоўя Калола, Алена Юркевіч, Анісія Гецман і многія другія перадавікі сельскай гаспадаркі ўдастоены высокага звання Героя Сацыялістычнай Працы.

За пяцігоддзе значна павялічылася сетка сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі. Колькасць вучняў у пачатковых, сямігадовых і сярэдніх школах, тэхнікумах і іншых сярэдніх навучальных установах, вясельных школах рабочай і сельскай моладзі ў 1950 годзе дасягнула 1,6 млн. чалавек. За гады пяцігодкі пабудавана 2.990 новых школ на 304 тысячы вучнёўскіх месц.

Адноўлены і нанова пабудаваны вучэбныя корпусы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Акадэміі навук БССР.

Перавысіла даваенныя меры сетка культурна-асветных устаноў. У 1950 годзе ў горадах і вёсцы было клубай і масавых бібліятэк на 15 проц. больш, чым у 1940 годзе.

Пашырана сетка медыцынскіх устаноў. Колькасць ложкаў у больніцах значна павялічылася ў параўнанні з 1940 годам. Колькасць урачоў вырасла на 47 проц.

Адноўлен Тэатр оперы і балета ў горадзе Мінску, а таксама беларускі і рускі драматычныя тэатры, драматычныя тэатры ў Брэсце і Бабруйску.

Вялікая работа праведзена і ў галіне жыллёвага і комунальнага будаўніцтва. Намаганнямі беларускага народа за пяцігоддзе ў гарадах і рабочых пасёлках пабудаваны і адноўлены жылыя дамы агульнай плошчай у 4 мільёны 300 тысяч квадратных метраў. У 13 гарадах рэспублікі адноўлены разбураныя ў час вайны вадаправоды. Уведзена ў дзеянне і значна пашырана трамвайная сетка ў гарадах Мінску і Віцебску.

Горад Мінск падняўся з попелу і руін і ператварыўся за гады пасляваеннай пяцігодкі ў індустрыяльны і культурны цэнтр савецкай Беларусі.

Бліскучыя перамогі, атрыманыя беларускім народам за пасляваенныя гады, з'яўляюцца вынікам індустрыяльнай магутнасці вялікага Савецкага Саюза, вынікам паслядоўнага ажыццяўлення большэвіцкай партыяй ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, вынікам брацкай дапамогі ўсіх народаў Савецкага Саюза і ў першую чаргу вялікага рускага народа. Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і роднага таварыша Сталіна народы нашай Радзімы, паспяхова выканаўшы чацверты пяцігадовы план, у 1951 годзе ўзяліся за ажыццяўленне далейшых работ па будаўніцтву камунізма.

Абарону дзяцей

Піліп ПЕСТРАК

ДЗЕЦІ — краса і будучыня народа. Выхаваць пакаленне, здоравае целам і духам, бадзёрае, таленавітае, каб яно магло весці далей справы сваіх бацькоў — будаваць камуністычнае грамадства, — вось наша задача. Наша савецкая сістэма выходзіць людзей вялікай гуманнасці, непрымірных да ворагаў чалавецтва, да фашыстаў усіх і ўсякіх масцей, якія рыхтуюць згубу ўсяму, што здабыло чалавецтва вякамі ў барацьбе за лепшую будучыню. Мы выходзім дзяцей у духу пролетарскага інтэрнацыяналізма, так, каб яны мелі павягу да іншых народаў, да ўсяго вялікага і прыгожага, што створана ўсімі нацыямі.

У капіталістычных краінах усе перадавыя людзі, усе працоўныя моцна занепакоены становішчам дзяцей.

Нядаўна, напрыклад, Парыж святкаваў 2000 год свайго існавання. Французскі ўрад — урад нацыянальнай здрады — у сувязі з гэтым рашыў паказаць замежным турыстам прыгажосці горада. Але ён не паказаў таго, што ў Парыжы ёсць 175 тысяч прагніўшых хацінак, дзе, як у шалашах, туляцца сем'і працоўных у неймаверна антысанітарных умовах. 140 тысяч гэтых халупак былі пабудаваны да 1821 года. З 12.720 кватэр, зруйнаваных у часе апошняй вайны, 11.349 да гэтага часу яшчэ не адбудаваны, 1.310 кватэр пагражаюць абвалам.

Таму няма нічога dziўнага, што ва Францыі і яе сталіцы Парыжы ўсё расце смяротнасць дзяцей. Наглядаецца гэта і ў такіх гарадах, як Лондан, дзе дзеці ва ўзросце 7 — 8 год ужо выглядаюць маршчыністымі дзядочкамі, пэўнымі кандыдатамі на смерць.

У Індыі — краіне невычарпальных прыродных багаццяў, якая стала за гады брытанскага панавання краінай голаду і галечы, дзеці мільёнаў беднякоў з'яўляюцца ахвярамі грабежніцтва «мірных» драпежнікаў. Кожны год ад голаду і хвароб, народжаных голадам, памірае каля мільёна дзяцей індусаў.

Калі-ж мы перакінемся за акіян, у Амерыку, у гарады небаскробаў, у гарады «жоўтага д'ябла», як называў іх Максім Горкі, то ўбачым тут не толькі халупкі, але і велізарную армію абяздоленых сем'яў. Дзецям тут няма ўмоў для росту, для развіцця, а ёсць умовы для крымінальных злачынстваў, для пагібелі.

Наша савецкая краіна — краіна агульнай масавай асветы, краіна ўсеагульнай пісьменнасці. У капіталістычных-жа краінах пануе масавая непісьменнасць. Гэтым асабліва можа пахваліцца тая-ж самая людская капіталістычная Амерыка. Звыш 6 мільёнаў амерыканскіх дзяцей пазбаўлены магчымасці наведваць нават пачатковую школу. У Італіі, дзе ва ўладзе знаходзяцца хрысціянскія дэмакраты, бласлаўленыя рымскім панай, нават на афіцыйнай статыстыцы нехапае 70 тысяч школ. А гэта азначае, што фактычна пазбаўлены вучобы 2 мільёны дзяцей.

Вядома, урадам маршалізаваных краін, якія, ідучы на павадку амерыканскіх імперыялістаў, рыхтуюць новую сусветную вайну, немагчыма ўсё рабіць адра-

зу — рыхтавацца да вайны, будаваць школы, кватэры для насельніцтва.

Яшчэ жывыя ў памяці тых незлічоныя беды і пакуты, якія прынесла гітлераўская навала нашай краіне, а таксама краінам народнай дэмакратыі. Фашысцкі звер уварваўся ў дзіцячы дом, у дзіцячы сад, дзе пад пагодным небам нашай краіны будавалася шчасце для пакаленняў. Дзеці сталі ахвяраю вайны.

Усё гэта падмае перадавых людзей Еўропы і Амерыкі на барацьбу за дзяцей. Гэтая барацьба ідзе рознымі шляхамі, але ўсё зводзіцца да таго, каб выратаваць мір, каб сарваць пагібельныя планы падпальшчыкаў вайны, якія рыхтуюць пакуты і смерць краінаў і іх будучыні — дзецям.

Здзічэлыя паны з Уол-стрыта і лонданскага Сіці атручваюць маладое пакаленне ядам нянавісці да людзей іншага колеру скуры, іншага народа, тэрарызуюць настаўнікаў, ставячы іх пад пагрозу апалы, разбэшчваюць моладзь гангстэрскімі, бандыцкімі фільмамі. Праводзіцца фашызацыя школ.

Але барацьба за мір пранікае і ў школы, і ў душы саміх дзяцей.

Хутка адбудзецца Міжнародная канферэнцыя ў абарону дзяцей. Гэта сведчыць аб тым, што справа барацьбы за мір усё больш мабілізуе народы супроць падпальшчыкаў вайны, за спыненне вайны ў Карэі, за Пакт Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі.

Прыкладам шчасця дзяцей з'яўляецца наша савецкая краіна, дзе маці і дзіця ўзняты на небывалую ў гісторыі вышыню пашаны і клопату з боку нашай партыі, урада і ўсяго савецкага народа.

Піонерскі лагер у Летцах. На здымку: піонер-важатая Л. В. Лебедзева з дзяўчынкамі збірае гербарый. Фото Ф. Фёдарова.

У ДОМЕ АДПАЧЫНКУ

Нядаўна ў Ашмянах адкрыўся дом адпачынку маці і дзіцяці. У ім адпачывае ў змену 60 маці з дзецьмі.

Як дарослым, так і дзецям створаны тут усе ўмовы, каб яны маглі добра адпачыць, набрацца новых сіл і здароўя. Выхавацельніца праводзіць з дзецьмі цікавыя гульні, чытае ім дзіцячую літаратуру ў той час, як іх маці спакойна адпачываюць. У сталойцы дзеці, як і дарослыя, атрымліваюць смачную і пажыўную ежу. Прыемнае ўражанне пакідаюць пакоі адпачынку, добра абсталяваныя, светлыя і прасторныя.

На здымках:

1. Заняткі харавога гуртка дома адпачынку.
2. Медсястра Галіна Максімаўна Карпіеня ўзважвае пяцігадовую Лену Куксёнак. Яна прыехала адпачываць разам са сваёй маці.
3. Адпачываючая тэхнік Мінскага трактарнага завода Соф'я Аляксандраўна Андрэйчык са сваёй дачкой Ленай.
4. На дзіцячай пляцоўцы.

Фотанарыс А. Карніцкага.

Начальнік цэха № 4 мінскай швейнай фабрыкі імя Крупскай К. А. Мінянкова аглядае пашытыя сукенкі для дзяўчынак.
Фото А. Карніцкага.

ШЫЕМ ПРЫГОЖЫЯ СУКЕНКІ

Аднойчы, зайшоўшы ў дзіцячы універмаг у Мінску, я пачула, як пакупніца пытала ў прадаўшчыцы:

— Форменныя сукенкі для школьніцы на дванаццаць год у вас ёсць?

— Вось, калі ласка, патрэбны вам размер, — адказала прадаўшчыца, і яна расклала на прылаўку сукенку з карычневага кашэміру з белымі адваротамі на манжэтах і на каўнерыку-стаячку.

Я сачыла за тым, як уважліва разглядала жанчына школьную сукенку, і была вельмі задаволена, калі яна ёй спадабалася. Гэта не было проста цікавасцю з майго боку — гэтыя сукенкі пашыты на нашай фабрыцы імя Крупскай. Фабрыка выпускае прадукцыю вялікім асартыmentам: і жаночыя сукенкі, і халаты, і касцюмы, і вельмі шмат прыгожых сукенак для дзяўчынак-школьніц. Цэх № 4, дзе начальнікам Капіталіна Афінагенаўна Мінянкова, спецыяльна працуе па пашыву школьных форменных сукенак. Штомесяц брыгады Галіны Мінкевіч і Клары Войцік шыюць каля двух тысяч форменных сукенак для школьніц, 400 касцюмаў з шэрці для дзяўчынак. За летнія месяцы цэх пашыў вельмі многа сукенак са штапельнага палатна для дзяўчынак. Сукенкі свабодныя, лёгкія, з прыгожай адзелкай — фальбонкамі, валанамі, шырокімі спаднічкамі. Удаляе расцветка матэрыялаў.

Шмат пашыта і фартушкоў — баваўняна-папяровых і шарсцяных. Начальнік цэха т. Мінянкова прывучае краўчых да акуратнасці:

— Не забывайце — мы шыем для дзяцей. Няхай дзеці, апрануўшы прыгожую, добра пашытую адзежу, скажуць нам дзякуй.

Шыць школьную форму для дзяўчынак або наогул шаўковыя і шарсцяныя сукенкі работніцы лічаць справай гонару.

Да пачатку навучальнага года швейніцы пашыюць шмат форменных сукенак. У першы дзень вучобы дзяўчынкі апрануць новыя сукенкі з форменнымі фартушкамі і акуратныя, прыгожыя сядуць за школьныя парты. У гэты дзень і мы, швейніцы, парадземся, што працавалі нядрэнна.

Н. Ф. ГАЛУБКОВА,
начальнік тэхнічнага аддзела фабрыкі.

У савецкай краіне дзеці акружаны вялікай любоўю і клопатамі. Аб выхаванні маладога пакалення, яго здароўі, жыцці і вучобе клапаціцца савецкі ўрад і лепшы друг дзяцей — таварыш Сталін.

Зараз, у дні школьных канікулаў, дзеці адпачываюць у піонерскіх лагерах, здраўніцах. Хутка скончацца канікулы, і загарэўшыя, адпачыўшыя сядуць дзеці за школьныя парты. Да гэтага дня рыхтуюцца ўсе: і рабочыя, якія адбудоўваюць новыя школы, і швейніцы, якія шыюць форменныя сукенкі, і абутнікі, якія забяспечваюць дзетвару абуткам, — уся краіна, увесь народ.

ДОБРЫ АБУТАК—ШКОЛЬНІКАМ

На мінскай фабрыцы імя Тэльмана ёсць двойчы чырвонасцяжны цэх № 4. Ён працуе крыху больш года. Абсталяваны цэх навейшай тэхнікай, усе працэсы механізаваны.

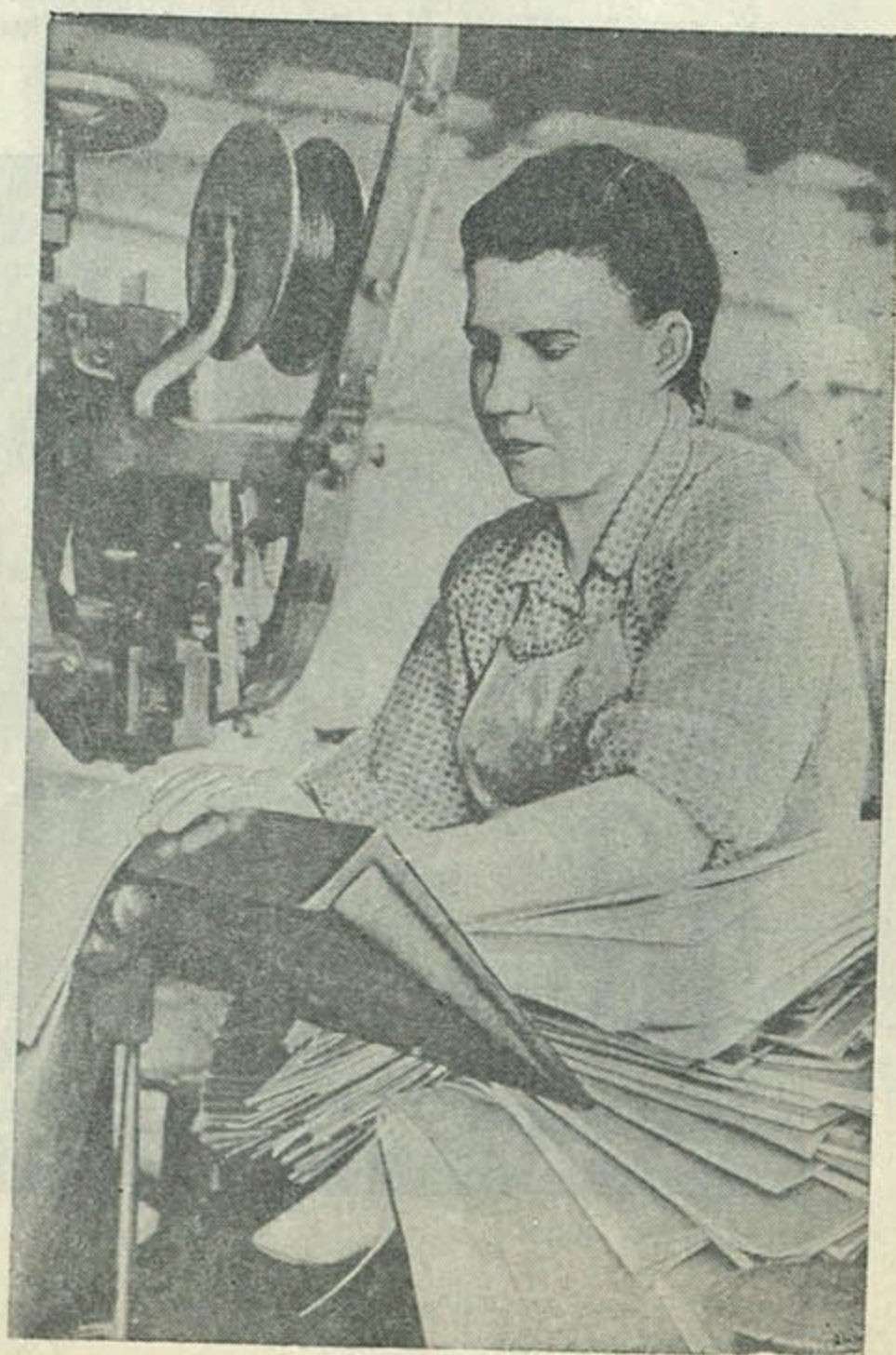
За датэрміновае выкананне вытворчага плана першага поўгоддзя па выпуску прадукцыі выдатнай якасці наш цэх заняў першае месца на фабрыцы. Мы шыем выключна школьны абутак, пачынаючы з 31 па 34 размер, для дзяўчынак і хлопчыкаў.

Цэх сшыткаў добрушскай папяровай фабрыкі «Герой працы» абавязаўся даць да новага навучальнага года сотні тысяч сшыткаў звыш плана.

Стаханаўка гэтага цэха, сшывальшчыца сшыткаў Н. Д. Харыбіна пры норме 18 тысяч сшыткаў штодзённа сшывае 25 тысяч.

На здымку: Н. Д. Харыбіна за работай.

Фото Р. Марата (БЕЛТА).

Маладыя абутнікі працуюць з уздымам. Яны памятаюць, што абутак, пашыты іх рукамі, будучь насіць дзяўчынкі і хлопчыкі, якія любяць пабегаць, часам «паганяць» мяч па дварэ. На іх хуткіх, маладых нагах абутак зношваецца раней часу. Вось чаму абутнікі прыкладаюць усе намаганні, каб чаравікі, якія яны шыюць, былі не толькі прыгожымі, але і моцнымі, каб заднікі ў іх не спаўзалі, каб падэшва не адарвалася праз месяц.

Шыць толькі высокакасны абутак—такі дэвіз комсамольска-маладзёжнага цэха. І трэба сказаць, што стаханаўцы і рацыяналізатары пастаянна ўдасканальваюць тэхналагічны працэс, паляпшаючы якасць прадукцыі.

Для палепшання якасці абутку ў цэху ўстаноўлен прэс для гарачай фармоўкі задніка. Заднік робіцца не са скуры, а з замяніцеля, які пасля пэўнай апрацоўкі набывае цвёрдасць больш высокую, чым скура.

Раней часта бывала, што абутак з гумавай падэшвай праз два—тры тыдні зношваўся з-за таго, што здрыгалася падэшва. Цяпер абутнікі прапанавалі цвікавы метад мацавання, пры якім ствараецца моцнае заклёпачнае злучэнне.

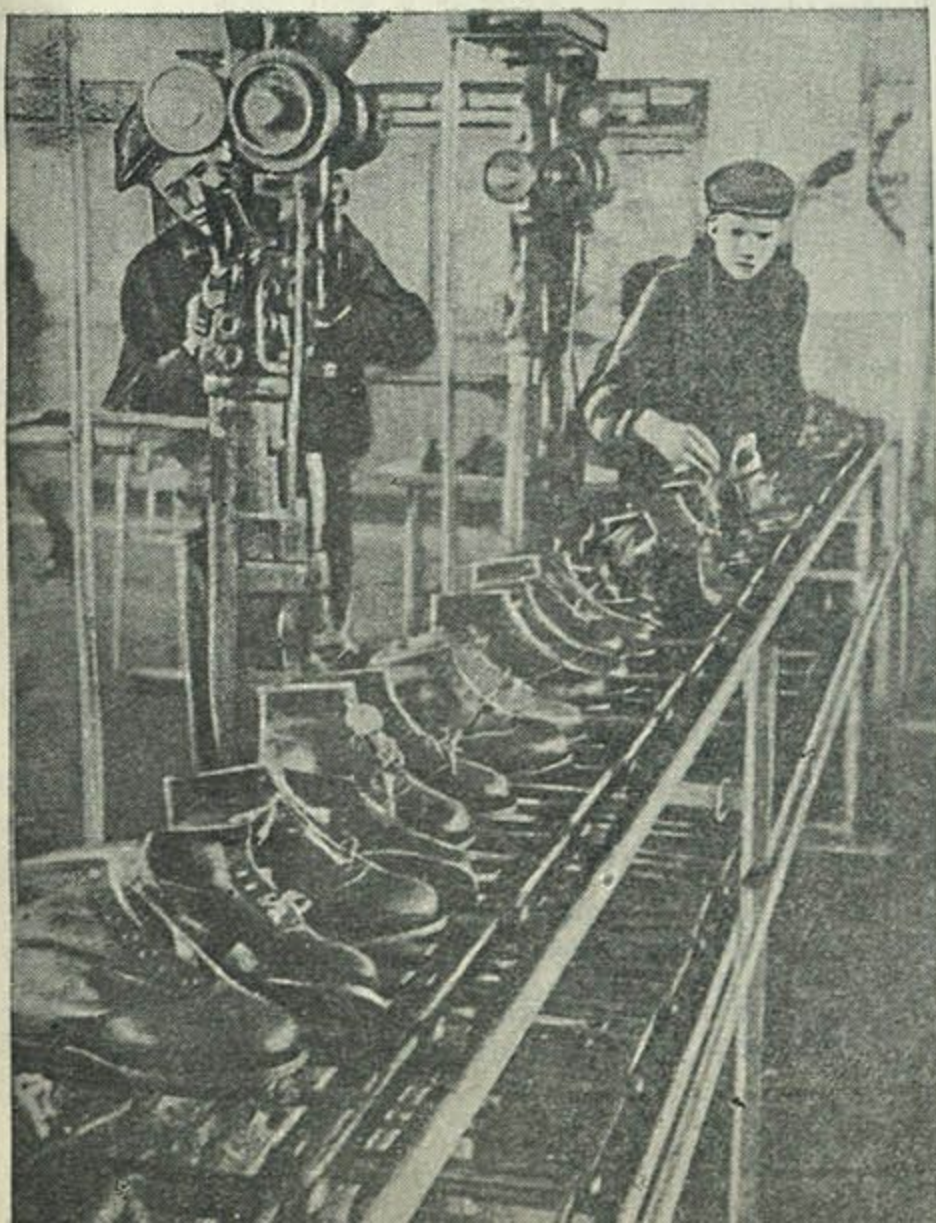
Калектыву цэха штодзенна працуе над тым, каб палепшыць якасць школьнага абутку, прадоўжыць тэрмін яго носкі. 7 брыгад цэха носяць пачэснае званне брыгад выдатнай якасці. Адна з іх—швейная брыгада Раісы Голуб—атрымала грамату Міністэрства лёгкай прамысловасці Саюза ССР. Швейніцы Катоўская, Луцук, Ермолава, накладчыцы падэшваў Тамара Гуд і Тоня Міцкевіч выконваюць нормы на 150—210 проц. штодзенна.

Самаадданая работа абутнікаў дала станоўчыя вынікі. За першае поўгоддзе звыш плана пашыты тысячы пар абутку. Штодзенна з канвеера зыходзяць тысячы пар дзіцячых чаравікаў.

С. СЛУЦКІ,
начальнік цэха № 4.

Канвеер гатовага абутку на мінскай фабрыцы імя Тэльмана.

Фото А. Карніцкага.

Пераплётны цэх друкарні імя Сталіна штодзенна выпускае дзесяткі тысяч кніг.

На здымку: кантралёр комсамолка Л. А. Цікалава правярае падручнікі па геаграфіі для 7-га класа. Яна штодзенна выконвае вытворчую норму на 140—150 процантаў.

Фото І. Савіча (БЕЛТА).

ПАДРУЧНІКІ ГАТОВЫ

Партыя Леніна—Сталіна, савецкі ўрад праяўляюць вялікія клопаты аб дзецях, аб іх выхаванні і адукацыі. Зараз у нашай краіне партыйныя і савецкія органы праводзяць вялікую работу па падрыхтоўцы школ да новага навучальнага года. У рэспубліцы будуюцца сотні новых школ, выпускаюцца мільёны падручнікаў для вучняў пачатковых і сярэдніх школ.

Да новага навучальнага года Дзяржаўным выдавецтвам БССР выдадзена 68 назваў падручнікаў тыражом у 5.467 тысяч экзэмпляраў.

Упершыню выпушчаны тры новыя падручнікі, у тым ліку дзве кнігі для чытання па рускай мове ў II і III класах для беларускіх школ, граматыка беларускай мовы для IV класа рускіх школ. Новыя падручнікі складзены ў адпаведнасці з вучэбнымі планами і праграмамі Міністэрства асветы БССР і акажуць вялікую дапамогу вучням у авалоданні асновамі навук.

Усе падручнікі ў гэтым годзе перавыдаюцца са зменамі і выпраўленнямі. Падручнікі па беларускай мове для V—VII класаў перапрацаваны ў святле вучэння І. В. Сталіна аб мовазнаўстве.

Вучні VI—VII класаў атрымаюць падручнік па матэматыцы Ларычава «Зборнік задач па алгебры» частку I, а вучні VIII—X класаў—частку II. Паколькі гэтыя падручнікі выдаюцца для школ нашай рэспублікі ўпершыню, яны выпушчаны вялікімі тыражамі і задаволяць усіх вучняў сямігадовых і сярэдніх школ.

Усе падручнікі выдаюцца ў пераплётах, з добрымі ілюстрацыямі.

Да пачатку навучальнага года школы рэспублікі атрымаюць падручнікі для ўсіх класаў, пачынаючы з першага і канчаючы дзесятым. Выданы буквар, батаніка, заалогія, геаграфія і інш.

Рабочыя друкарні імя Сталіна, дзе друкуюцца падручнікі, разгарнулі соцыялістычнае спаборніцтва на датэрміновае выкананне гэтага заказу.

А. РЖЗУЦКІ, рэдактар вучэбна-педагагічнай літаратуры Белдзяржвыдавецтва.

Абязбольванне родаў

Жанчына-маці ў нашай краіне акружана вялікай увагай і пашанай. На варце яе здароўя стаяць спецыяльныя навукова-даследчыя інстытуты, практычныя ўстановы і цэлая армія ўрачоў-спецыялістаў.

Совецкі Саюз — адзіная ў свеце краіна, дзе нястомна і настойліва працуюць над праблемай абязбольвання родаў, разглядаючы яе як дзяржаўную задачу.

Яркім прыкладам службы псіхпрафілактычнай сістэмы абязбольвання родаў, распрацаваная харкаўскім урачом І. З. Вельвоўскім сумесна з В. А. Плюцічарам і Э. А. Шугам. Яна карэнным чынам адрозніваецца ад лекарственных метадаў і палкам грунтуецца на вучэнні вялікага фізіёлага Івана Пятровіча Паўлава.

Ужо даўно назіраліся выпадкі, калі роды праходзілі без усякіх боляў. Рэзкі боль перашкаджае нармальнаму цяжэнню родаў, парушае работу многіх органаў рожаніцы. Вельмі перашкаджае страх перад чаканнем родавых боляў, выхаваны ў жанчын на працягу стагоддзяў. Каб пазбавіцца яго, трэба пазнаёміць жанчыну з працэсам родаў і дабіцца, каб яна зразумела, што боль не абавязковы пры родах.

Абязбольванне родаў пачынаецца з работы ў жаночай кансультацыі. У цяжарнай стараюцца стварыць новыя адносіны да родаў. Урач дапамагае ёй асэнсаваньне роды як нармальны і натуральны акт. Будучая маці даведваецца, што да родаў прыстасоўваецца ўвесь арганізм, асабліва апарат, які непасрэдна ўдзельнічае ў родах. Усе этапы працэса родаў тлумачацца цяжарнай у тым выглядзе, у якім яна сама будзе іх успрымаць.

Заняткі па абязбольванні родаў праводзяцца ў жаночай кансультацыі. Урач тлумачыць цяжарнай усе этапы родаў, знаёміць яе з тымі адчуваннямі, якія жанчына пераносіць пры моцных патуках і схватках, тлумачыць, якое пры гэтым павінна быць палажэнне цела, як рэгуляваць дыханне, як сваімі рухамі і паводзінамі садзейнічаць хутчэйшаму заканчэнню працэса родаў.

Псіхпрафілактыка родаў больш актыўна прадаўжаецца ў радзільным доме. Тут забяспечваюцца чулыя і ўважлівыя адносіны да рожаніцы, стымулююцца яе актыўнасць у пра-

вядзенні родавага акту. Вельмі важна пры гэтым, каб урачы, акушэркі і няні не праяўлялі мітусні, не вялі пабочных размоў, самыя экстраныя меры прымалі спакойна і з вытрымкай. Не дапускаюцца ў прысутнасці рожаніцы расказы аб усякіх ненармальнасцях, шумная здача дзяжурстваў, гучныя распараджэнні. У паводзінах персанала павінна праяўляцца гуманнасць.

Вось што гаворыць акушэрка М. Стасенка з сяла Нікола-Камышэўска Харкаўскай вобласці аб тым, як яна праводзіла абязбольванне родаў: «Калі ў калгасніцы пачынаецца восьмы месяц цяжарнасці, я запрашаю яе на заняткі, раскажваю аб нармальнай цяжарнасці, навучаю правільным паводзінам пры родах. На простых жыццёвых прыкладах даказваю безгрунтоўнасць старога павер'я, што калі крычаць, роды пройдуць хутчэй. Пераконваючы сваю суб'ядніцу ў тым, што роды не абавязкова павінны быць пакутлівыя, задаю ёй пытанне: ці адчувае яна боль, калі ў яе пры цяжарнасці расшыраецца матка? Адказ следуе адмоўны. Дык чаму, — прадаўжаю я, — павінен узнікаць боль, калі матка скарачаецца? Такія-ж гутаркі вяду я пры родах».

З вялікім поспехам псіхпрафілактычнае абязбольванне родаў праводзіцца ў акушэрска-гінекалагічнай клініцы Мінскага медінстытута. Гэта

пацвярджаецца радамі пісем ад рожаніц. Вось што піша Антаніна Васільеўна Карытнікава:

«У кансультацыі праводзілася падрыхтоўка па псіхпрафілактычнаму метаду. Мною былі праслуханы тры гутаркі. Да гутарак я родаў вельмі баялася. Першая гутарка зняла з мяне вялікі страх перад родамі. Далейшымі гутаркамі страх ліквідаваўся. Выконвала ўсе ўказанні ўрачоў, што даваліся ў кансультацыі і клініцы. Вяла сябе спакойна і не варочалася. Як толькі пачыналася схватка, я глыбока дыхала і лічыла, а таксама пагладжвала ніз жывата. Трэба сказаць, што ўсе болевыя адчуванні ў першым перыядзе згладжваліся да зусім цяглімых або малахваравітых адчуванняў. Асабліва дапамагалі глыбокія ўздыхі, выдыхі і лічэнне. У другім перыядзе родаў урач і акушэрка яшчэ раз напамілі, як трэба правільна трымацца, назіралі за плодам, аказвалі ўсебаковую дапамогу. Мая думка, што псіхпрафілактычны метады выключна неабходны метады абязбольвання родаў для ўсякай рожаніцы».

Псіхпрафілактычным гэты метады называецца таму, што ў ім выкарыстоўваецца магутны ўплыў слова на цэнтральную нервовую сістэму жанчыны, які папярэджвае паяўленне пры родах адчування цяжкага болю. Гэты метады з поспехам прымяняецца зараз у акушэрска-гінекалагічнай клініцы і ў радзільным доме Мінска.

Прафесар Г. ДАЗОРЦАВА.

Жанчыны, якія ўпершыню радзілі без боляў у Мінскім радзільным доме № 1. На здымку (злева направа): рожаніцы з нованароджанымі М. С. Руткоўскай і М. В. Дрозд. Фото А. Карніцкага.

Сваю аповесць «Зарево над лесом» пісьменніца Вера Лютава прысвячае маладым рабочым Мінскага трактарнага завода.

Праўдзіва паказвае аўтар, як на месцы нядаўніх руін людзі ствараюць завод. Мы бачым юных будаўнікоў — муляраў і землякопаў, якія не спалохаліся цяжкасцей пасляваеннага будаўніцтва, смела ўступілі ў барацьбу з імі. З цікавасцю чытаюцца старонкі аповесці, дзе пісьменніца малюе мужныя характары дзяўчат і юнакоў.

Саша Старадубцава, Кірылка Стральцоў, Марынка Плятнёва, Андрэйка Клінкоў і іх старэйшы таварыш інжынер Сяргей Чэрнікаў — гэта жывыя людзі, кожны са сваімі перажываннямі, думамі. Усе яны глыбока ўсведамляюць галоўную задачу свайго жыцця — будаўніцтва камунізма.

Характэрнымі рысамі новага адзначаны ў аповесці працоўныя і бытавыя адносіны паміж людзьмі.

Парторг Старадубцаў, які вельмі любіць сваю дачку Сашу, ставіцца з усёй патрабавальнасцю і строгаасцю да яе работы на заводзе:

«Бацька завёў незразумелую гутарку:

— Дзённую норму выконваеш?

— Выконваю.

— Ты колькі класаў скончыла?

Саша збянтэжылася.

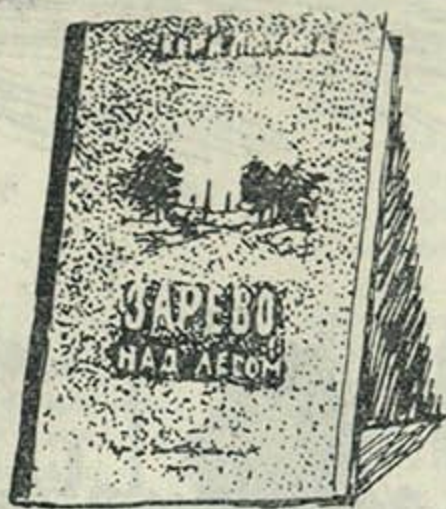
— Ну, дзесяць. А што?

— У другіх адукацыі напалову супроць тваёй.

Дачка запытальна зірнула на бацьку. Нікалай Васільевіч растлумачыў:

— З цябе і патрабаваць удвая больш можна».

Старадубцаў ні ў якім разе не жадае, каб дачка задавальнялася першымі поспехамі. «Спрабуй, шукай!» — кажа ён Сашы. І Саша шукае. Бываюць хвіліны, калі яна нават плача над сваімі няўдачамі. Але перамагае ўпартая, нястомная воля да перамогі. Вобраз Сашы — гэта поўнацэнны вобраз савецкай дзяўчыны. Саша натхнёна працуе, удасканалюе сваё майстэрства, пераадоўвае няўдачы. Яна парывае з лепшай сяброўкай свайго дзяцінства Мілачкай, якая аказалася абыватальніцай. Мы бачым Сашу і ў той час, калі яна сустракае ў сваім жыцці любімага чалавека. Ад яе асабістых перажыванняў, ад яе кахан-

АПОВЕСЦЬ АБ СОВЕЦКІХ ЛЮДЗЯХ

Здзі АГНЯЦВЕТ

ня да інжынера Чэрнікава застаецца яснае, радаснае ўражанне.

Трэба сказаць, што сям'я Старадубцавых: і маці Алена Дзмітраўна, і сын Лёнік, якога Старадубцавы ўсынавілі, і старэйшая дачка Саша, і, нарэшце, Нікалай Васільевіч, — намаляваны пісьменніцай ярка і пераканаўча. Перад намі — сапраўдная, перадавая савецкая сям'я.

Алена Дзмітраўна, якая за час вайны шмат перажыла, застаецца маладой, з маладымі пачуццямі і гарачым сэрцам. Хвалюча паказаны адносіны паміж ёю і мужам. Ні час, ні доўгае расстанне не перашкодзілі іх глыбокаму пачуццю. І словы, якія гаворыць жонцы Нікалай Васільевіч Старадубцаў, — застаюцца ў памяці чытача:

«Ты-ж адчуваеш сама, — час не згасіў нашага кахання, яно не стала звычайнай... Помніш, яшчэ студэнтамі ў халодным інтэрнаце мы з табой гаварылі аб тым, як гэта велічна — зрабіць чалавека шчаслівым. Я часта думаю аб тым, якое вялікае шчасце прынесла ты мне. З мільёна жанчын для мяне гэта магла зрабіць толькі ты».

Духоўным багаццем, паўнотой пачуццяў вызначаюцца асноўныя героі аповесці. Радзе тое, што аўтар не выдумляе сваіх герояў. Гэта — звычайныя савецкія людзі, якія жывуць і працуюць побач з намі. У кожнага з іх ёсць свае недахопы, свае «чалавечыя слабасці». Але гэтыя недахопы знікаюць дзякуючы

вялікай выхаваўчай сіле калектыва. І Зося Малінок, якая не хацела вучыцца сур'ёзнай прафесіі і цікавілася толькі прыгожымі сукенкамі, і надзьмуты, самазадаволены, франтаваты Віктар Журко пастунова змяняюцца пад уплывам таварыскага працоўнага калектыва. Хвалючым з'яўляецца эпізод, калі Зося Малінок, перамагаючы хваробу, прыходзіць у цэх да старшага майстра Максіма Данілавіча. Ён крычыць на яе, гоніць яе, хворую, дадому, а яна ўпрошвае майстра:

«Максім Данілавіч, ну, Максім Данілавіч, не трэба, не магу я пайсці. У хустку дыхаць буду».

Яна стаяла перад ім вялікая, пыльная, умоўляючая. Старшы майстар махнуў рукой, адышоў, расчужана варушачы вусамі. Яго перапаўняла хваляванне і радасць за людзей свайго цэха. Калектыў адзіны, калектыў жыве адным жаданнем».

Запамінаецца і вобраз падлетка Кірылкі Стральцова, які пераадоўвае свае былыя кепскія звычкі. Кірылка Стральцоў не мае бацькоў, але ён знаходзіць на заводзе добрую, дружную сям'ю, знаходзіць сумленных, адданных сяброў. І калі мы спачатку аповесці пазнаем Кірылку, як маленькага валацугу і кішэнніка, то на працягу ўсяго твору яскрава відаць яго перавыхаванне, фарміраванне яго новай псіхалогіі. Ён расце і вучыцца, захапляецца вялікай стваральнай працай. Мы развітваемся з Кірылкам Стральцовым у канцы аповесці, як з юным другом, якога па-сапраўднаму палюбілі. Вось ён ідзе са сваім сябрам Косцікам і марыць аб той шчаслівай паре, калі адбудзецца пуск іх новага ліцейнага цэха: яны ўпрыгожаць тады свой цэх кветкамі, сасной.

«Сосны стаялі нерухома. У цішыні выразна чуўся лёгкі звон нябачных тэлеграфных правадоў, працягнутых праз лес. Кірылка спыніўся, прыслухаўся, падумаў уголас:

— Магчыма, па гэтых правадах цяпер пра наш завод прама ў Крэмль Сталіну перадаюць, і ён радуецца».

Аповесць Веры Лютавай «Зарево над лесом», напісаная з веданнем жыцця, з добрым жыццерадасным пачуццём, з'яўляецца безумоўным творчым дасягненнем пісьменніцы.

Мал. Ю. Пучынскага

Вера ЛЮТАВА

ЗАРАВА НАД ЛЕСАМ

(Урывак)

ЧЭРНИКАВУ аварыя абыйшлася дорага. Акрамя апёку рукі і шыі, пры ўшыбе было патрывожана старое раненне галавы. У прытомнасць ён прышоў не адразу.

Даведаўшыся аб здарэнні, Саша забыла пра размоўку, паспяшыла да Сяргея ў больніцу. Яна не думала, добра гэта ці дрэнна. Яна ведала, што павінна быць каля яго. З высока ўзнятай галавой увайшла яна ў вестыбюль больніцы, спытала, як прайсці да Чэрнікава.

— А вы, хто яму будзеце, — асведамілася пажылая санітарка, падаючы халат. — Таксама сястра?

Пытанне азадачыла яе. Не, яна не сястра.

— Я проста знаёмая, — цвёрда сказала Саша.

Хвалючыся, яна ўзбягала па лесвіцы, механічна паўтараючы: «Другі паверх, у канцы калідора, палата пяць»... Вось і другі паверх, і калідор, застаўлены койкамі. Саша заспяшалася, чамусьці збянтэжыўшыся пад поглядам хворых. Вось і жоўтыя дзверы палаты з буйнай чорнай пяцёркай пасярэдзіне. Саша лёгенька паstukала. Не чакаючы адказу, адчыніла дзверы і падалася назад: перад ёю была Мілачка.

Засланіўшы сабой уваход у палату, Мілачка стаяла на парозе, гледзячы на Сашу халоднымі злоснымі вачыма. Нарэшце суха сказала:

— Ты прабач мяне, Саша, але ўрач забараніў пускаць да яго пабочных.

— А ты хіба не пабочная?

— О, не! Мы не чужыя.

— Ужо?

— У бліжэйшым будучым, — трыумфуючы, прыжмурылася Мілачка.

Гарачая хваля ўдарыла Сашы ў віскі. Але ў яе хапіла сілы зірнуць на Мілачку, як на пустое месца, павольна павярнуцца і не спяшаючы спусціцца з лесвіцы пад свідруючым поглядам былой сяброўкі.

...Прытомнасць павольна вярталася да Сяргея. Балелі апаленыя рука і шыя. Але яшчэ страшнейшы быў няспынны галаўны боль, які адгароджваў яго ад свету. У рэдкія хвіліны прасвятлення ён бачыў над сабою твар маці, усміхаўся ёй, і яго не здзіўляла тое, што яны зноў разам. Па руху губ маці Сяргей разумеў, што яна яму штосьці гаварыла, голасу-ж яе не чуў. І, упадаючы ў забыццё, уносіў з сабой трывогу, — ці не страчаны слух?

Была ранняя сонечная раніца, калі Сяргей упершыню прачнуўся з яснай галавой і не адчуў болю. Ён ляжаў нерухома, баючыся крануцца, каб не вярнуць боль.

На белай сцяне над ложкам таяў ружовы сонечны квадрат з выразным малюнкам аконнай рамы. У адкрытую фортку ўлівалася чыстае ранішняе паветра. На століку ля ўзгалоўя стаяў пучок сініх фіялак. Сяргей глядзеў на кветкі і думаў, што іх прынесла яму Саша. Паветра, што ўлівалася ў пакой, было настоена пахам свежага лісця і траў. Гэты хвалюючы, бадзёрачы пах абудзіў у Сяргея няясны жаль аб нечым страчаным і гарачую надзею на нешта радаснае ў будучым, няведанае, што не можа не прыйсці.

Было вельмі ціха. Чэрнікаў не ведаў, ці то была цішыня раніцы, ці ён не чуў гукаў. Ён крануў левай рукой, жадаючы па звычцы паднесці да вуха гадзіннік, але ўспомніў, што яго няма.

За акном, разбуджанае сонцам, прашчабятала птушанё. Прашчабятала звонка, радасна і змоўкла. Сяргей выразна, да асобных пераліваў, пачуў яго чысты шчэбет. Гэты шчэбет напоўніў яго вялікай радасцю: ён чуў!

Днём Чэрнікаў спытаў у Ганны Сцяпанаўны:

— Мама, хто прынёс мне кветкі?

— Мілачка прынесла.

Ён расчаравана адварнуў галаву да сцяны.

— Яна дбайна даглядала цябе, Сярожа. Пасля работы зноў прыдзе.

Сяргей хутка павярнуўся да маці:

— Мама, даруй мяне за далікатную просьбу. Але перадай ёй, што я паправіўся, дзякую за няпрошаныя паслугі і больш у іх не маю патрэбы.

— Ты супакойся, Сярожа. Хіба можна так?

— Можна, мама.

Памаўчаўшы, Сяргей асцярожна спытаў аб тым, што было для яго самым хвалючым:

— А... а Саша не прыходзіла?

— Не. Сашы не было.

Сяргей уздыхнуў.

Вечарам Чэрнікаў адправіў Сашы ліст. Ён прасіў даваць яму за міжвольнае засмучэнне, якое прычыніў ёй недарэчны выпадак з Мілачкай. Ён пісаў Сашы пра сваё вялікае каханне да яе і прасіў наведаць яго.

Саша пакутвала моўчкі. Перакананая, што Сяргей жэніцца на Мілаццы, яна нікому не скардзілася на сваё гора. Але варта было каму-небудзь з хатніх пачаць гаворку пра Чэрнікава, яна хутка выходзіла. Дома разумелі, што паміж Сяргеем і Сашай нешта адбылося, бачылі, што яна пакутуе, і стараліся пры ёй не ўспамінаць аб ім. Саша не праклінала Сяргея, але і не магла не думаць аб ім, не сумаваць без яго.

Атрымаўшы ліст ад Чэрнікава, Саша ўсхвалявалася. Першая хвіліна была хвілінай бурнай радасці. Не ўскрываючы канверта, яна прытуліла яго да грудзей, закруцілася па кухні, у самазабыцці паўтараючы: «Мілы, мілы...» Але тут-жа спынілася. У памяці паўстала Мілачка, яе калючыя словы: «Мы не чужыя...» Што ён мог пісаць ёй? Тлумачыць, чаму ён аддаў перавагу Мілаццы?

Абразы з новай сілай ахапіла яе. Саша шаптала: «Я не стану вам перашкаджаць. Будзьце шчаслівыя». Яна падбегла да палаючай печы, адчыніла дзверцы і сунула непрачытаны ліст у агонь. Ёй хацелася плакаць ад гора і крыўды. Саша балюча закусіла губы, гледзячы, як агонь ператвараў ліст у чорны слаісты попел. Яна не ведала, што разам з лістом спаліла вестку аб сваім шчасці.

Хатнія ўсяляк стараліся забавіць Сашу. Яна старанілася забавіць. Вяртаючыся з завода, увесь свой вольны час праводзіла за кнігамі, збіралася паступіць у вярхні інстытут.

* * *

На заводзе рыхтаваліся да пуску маторнага цэха. Мантажнікі тэрмінова заканчвалі ўстаноўку абсталявання. Уздоўж пралётаў стройнымі лініямі выстраіліся станкі, Сярод іх некалькі станкоў, прысланых заводу ў падарунак ад ленинградскіх машынабудаўнікоў.

Пры ўкамплектаванні калектыва маторнага цэха, для ўмацавання яго, узялі з іншых цэхаў некалькі лепшых стаханаўцаў. Марынку Плятнёву таксама перавялі ў маторны. І паставілі на станок, атрыманы ў падарунак ад ленинградцаў. На мітынг у гонар пуску новага цэха ёй даручалася вытачыць першую дэталі для будучага трактарнага матора. Марынка разумела, што гэта вялікі гонар для яе, радавалася гэтаму, але ёй усё-такі было сумна ісці з інструментальнага, ад Максіма Данілавіча і Сашы, ад Ганны Сцяпанавы і Зосі, ад усіх сваіх хлапцоў і дзяўчат.

Пуск цэха быў прызначаны на вечар. Рыхтуючыся да мітынга, моладзь упрыгожвала цэх кветкамі, бярозавымі галінамі. Саша паставіла на тумбачку ля марынкавага станка пышны букет і пажадала ёй:

— Гэта табе, каб на новым месцы працавалася добра і весела.

— Дзякуй, Сашанька. Штосьці мне боязна сёння. І добра, і крыху боязна. Не зразумею я сама. І то падумаць: усе-ж начальнікі на мітынг будучы — і свае, і з горада. А мне перад усімі першую дэталі тачыць. Раптам не выйдзе ў мяне?

— Выйдзе, вось паглядзіш.

— Ты не пазніся, прыедзь раней.

— Я, Марынка, зусім не прыеду.

Саша апусціла галаву. Яна ведала, што на мітынг будзе Чэрнікаў — ён нядаўна выпісаўся з больніцы. Ёй цяжка было яго бачыць, лепш зусім не прыходзіць. Плятнёва паглядзела на Сашу доўгім поглядам і зразумела, што ў яе на сэрцы.

Дома ў Старадубцавых усе збіраліся на завод, Нікалай Васільевіч клікаў ехаць і Сашу. Яна адмовілася.

— Дарэмна адмаўляешся. Што ты будзеш рабіць адна?

— Займацца буду.

Ён разумеючы паглядзеў на дачку:

— Табе так лепш?

— Лепш, тата.

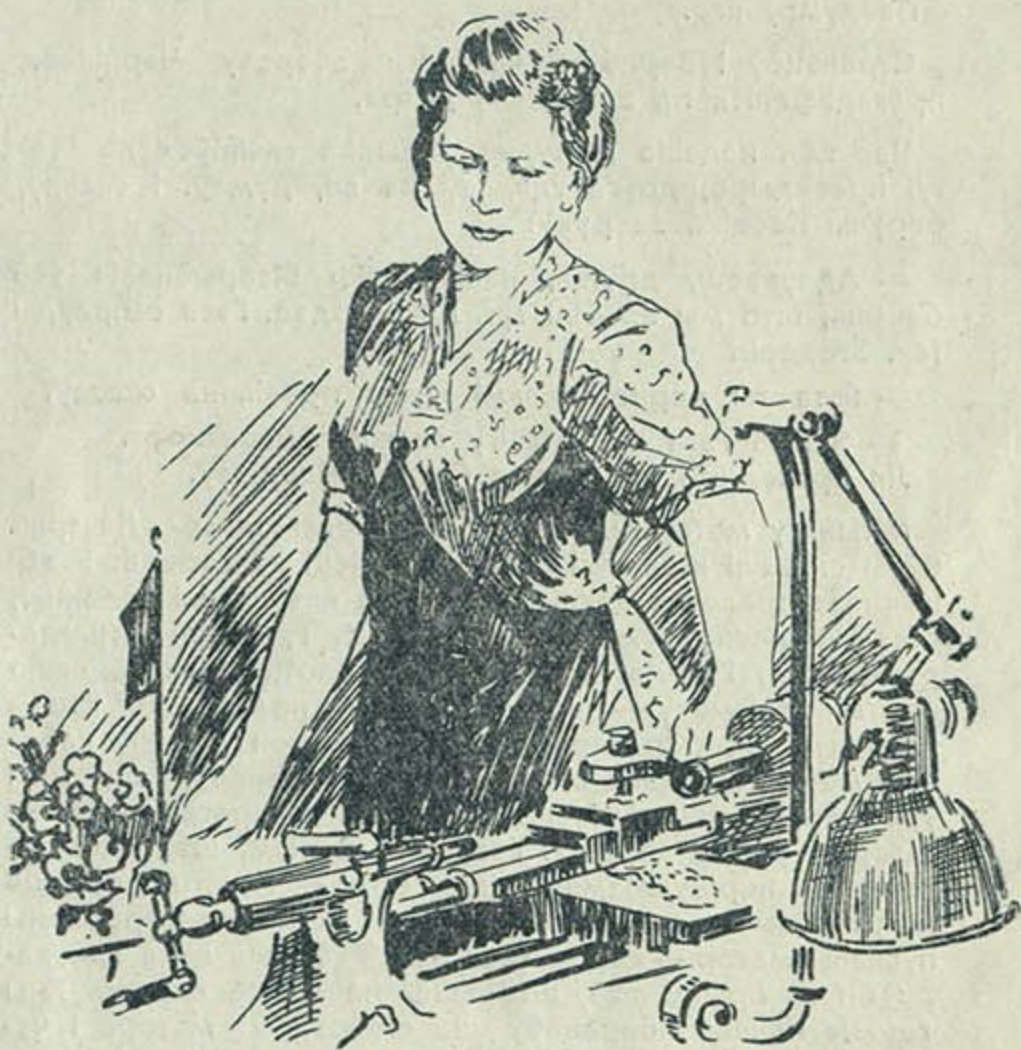
Саша засталася адна. Яна бязмэтна пахадзіла па ціхіх пакоях, цяжка ўздыхнула, села за свае кнігі. Заняткі не ішлі ў галаву. Ёй было вельмі сумна. Яна з цяжкасцю прымусіла сябе чытаць.

Стук уваходных дзвярэй і крокі ў сенцах адарвалі яе ад кніг. З жахам успомніўшы, што яна не замкнула за сваімі дзверы, Саша кінулася ў сенцы. Нехта высокі стаяў у змроку сенцаў.

— Вам каго? — заміраючы ад страху і міжволі адступаючы, спытала яна.

— Цябе! — пачула Саша голас Сяргея, і ён пайшоў да яе, працягваючы рукі...

Яны паспяхлілі на завод. Ішлі пеша. Ішлі, не разнімаючы рук. І не было стомленасці, і не было канца размоваў. І дарога здалася надзіва кароткай. У цёплым паветры пахла свежым лісцем прыдарожных та-

поляў. Па небе праступалі першыя рэдкія зоркі.

Звярнуўшы з шасе, Сяргей і Саша спыніліся. Проста перад імі расцякалася па небе няяркае зарыва, і ў яго мяккім святле выразна выступалі вяршыні сасновага лесу...

— Наш трактарны, — з гонарам сказала Саша.

Чэрнікаў адазваўся жыва:

— І як падумаеш, што ўсё гэта намі зроблена, такая сіла ў душы ўзнямаецца, што здаецца — канца-краю ёй няма.

— Так-так, Сярожа. Я сама часта адчуваю гэта.

— І ведаеш, Саша, што найбольш кранае і хвалюе мяне?

— Ну?

— Што гэтая махіна, — Чэрнікаў паказаў у бок завода, — ствараецца рукамі моладзі, амаль падлеткаў. Узяць Кірылку, Косціка, многіх іншых. Ды і цябе таксама. А гэта-ж вашы першыя крокі.

Яны ўвайшлі ў лес. Тут было вельмі ціха і крыху душна.

Скрозь стромкія ствалы сосен прасвечвала мноства агнёў. То былі агні завода. Яны ахоплівалі лес мільгаючым поўкругам. Іх было так многа, што здавалася,

быццам уперадзе раскінуўся цэлы горад. Чым бліжэй да завода падыходзілі Саша і Чэрнікаў, тым ярчэй рабіліся агні. Перад імі выразна вырысоўваліся велічныя карпусы завода. Над варотамі, струменячыся і выгінаючыся, палымнеў чырвоны сцяг. Злева ўзняўся пяршынец завода — інструментальны корпус. Праз яго шклянны дах плылі к небу шырокія пасы святла. Цяпер ён ужо не быў адзінокай. За ім віднеліся ліцейны і мадэльны цэхі, яшчэ размешчаныя ў часовых будынках. Насупраць інструментальнага святочна пераліваўся агнём і ўступаючы ў строй маторны цэх. Побач высіўся толькі што адбудаваны кавальскі корпус. У ім вялася ўнутраная аддзелка. Велізарныя вокны графілі яго сцены на суцэльныя яркія квадраты. Прасторны і лёгкі, ён, як казачны палац, шчодро асвятляўся знутры. За кавальскім корпусам узвышаліся скразныя металаканструкцыі яшчэ няскончаных гаражных цэхаў. Над імі іскрамі рассыпаліся зеленавата-ліловыя ўспышкі аўтагеннай зваркі.

Ад прахадной заводскую тэрыторыю перасякала шырокая асфальтаваная дарога. З абодвух бакоў яе акаймоўвалі кветнікі і былі высаджаны дрэвы. У вячэрнім паветры мякка шаласцела свежае лісце дрэў. Дарога вяла ў глыбіню заводскага двара — да велізарнай статуі натхняльніка работ — Іосіфа Вісарыёнавіча. Завод уставаў перад яго вачыма магутны і цудоўны, такі, якім ён задумаў яго.

Стральцоў і Вараб'ёў, чакаючы звароту Чэрнікава, прахаджваліся па заводскім дварэ.

Час цёк надзіва марудна. Кірылка спыніўся ля статуі правадыра, доўга глядзеў на яе, думаў. І сказаў, беручы Косціка за руку:

— Адчуваеш, дружа, наш Іосіф Вісарыёнавіч усё бачыць, што мы зрабілі тут, на заводзе. Гэта сапраўды так. Згодзен?

— Гэта ты верна, вельмі нават правільна сказаў.

— Я пра гэта на мітынгу скажу. Абавязкова.

Ля прахадной паказаліся Саша і Чэрнікаў.

Мітынг у маторным цэху быў многалюдным. Ля трыбуны сядзелі кіраўнікі завода, госці з горада. У абшырных пралётах цэха, прыбраных кветкамі і зеленню, стаялі радасна ўсхваляваныя людзі. Тут былі і трактаразаводцы, і будаўнікі. Радасна было адзначаць сваю новую перамогу — перамогу сваёй працы. Аб гэтым гаварыў сакратар гаркома, адкрываючы мітынг. Рабочыя маторнага цэха стаялі ля сваіх станкоў, строія і ўрачыстыя, як салдаты на пастах. Сакратар гаркома гаварыў зараз пра іх. Гаварыў аб тым, што яны пачынаюць першую змену цэха, што яны гатовы пусціць цэх, гатовы ствараць тыя дэталі, з якіх будзе зроблены пускавы матор — сэрца трактара. Рабочыя цэха адчувалі: ён гаворыць тое, што ёсць на самай справе. Яны гатовы пачаць барацьбу за стварэнне матора і чакаюць каманды начальніка цэха.

Марынка Плятнёва стаяла ля свайго станка святочна ўзбуджаная, у новай сукенцы, з рамашкамі ў цёмных валасах. Яе станок стаяў амаль ля самага стала, за якім сядзелі кіраўнікі. Плятнёва то акідвала іх хуткім поглядам, то збянтэжана апускала перад імі вочы. Чамусьці Марынка прыпомніла, што яшчэ зусім нядаўна яна баялася начальнікаў, і ёй зрабілася смешна і дзіўна. Цяпер Плятнёва не баялася іх. Яна паважала сваіх начальнікаў, вельмі паважала, і крыху саромілася іх, як, напрыклад, зараз, калі яны нешта гавораць пра яе і ўхвальна ківаюць ёй.

Яна ўважліва слухала выступаўшых. Ужо выступіў дырэктар завода, за ім сакратар гаркома комсамола. Плятнёва слухае яго і верыць яму, калі ён гаворыць аб тым, як смела наша моладзь ажыццяўляе свае мары і жаданні. У яе таксама ёсць вялікае жаданне: паказаць сябе выдатным токарам на новым месцы, працаваць без браку і на высокіх тэмпах. Аб гэтым-жа расказвае зараз і Саша Старадубцава, аб сваёй мары — знайсці сакрэты скараснага рэзання. Усё-такі Саша прышла на мітынг, не сцяпела. І якая яна ззяючая, якая шчаслівая. Значыць, памірылася з Сяргеем, здагадваецца Марынка, радуецца за сяброўку.

Ёй так добра, так вольна дыхаецца сёння. Вакол

ажыўленыя твары рабочых. Марынка адшуквае вачыма Андрэйку і здалёк усміхаецца яму сваёй мілай, сарамлівай усмешкай.

Вось на трыбуне начальнік маторнага цэха. Марынка ведае, ён нядаўна на заводзе, а да вайны працаваў на Сталінградскім трактарным. Ён гаворыць не спяшаючыся і важка. Гаворыць аб тым, што пуск маторнага цэха — гэта новая старонка ў жыцці завода і што адкрыць яе даручаецца лепшай стаханаўцы токару Плятнёвай...

Марынка міжволі ўздрыгвае, заліваецца румянцам. На хвіліну яе ахоплівае трывожнае хваляванне. Але толькі на хвіліну. Гарачая хваля радасці ўзнямаецца ў душы. Цвёрдым поступам падыходзіць яна да начальніка цэха, бярэ з яго рук невялікую сталую загатоўку. Радасць перапаўняе яе, няма сіл змоўчаць аб ёй, Марынцы хочацца гаварыць, і яна звяртаецца да рабочых:

— Дзякуй вам, дарагія мае таварышы, за давер'е. Я вельмі шчаслівая, што вы мне даверылі... Але справа не ва мне. Справа ва ўсіх нас, ва ўсёй нашай агульнай рабоце. Працаваць мы абавязаны добра, на выдатна, таму што на нас глядзіць наш таварыш Сталін. Ён усё бачыць, і мы павінны парадаваць яго. Усё, таварышы!

Марынка хутка падышла да свайго станка, уключыла яго.

Косцік штурхнуў Стральцова локцем, шапнуў яму:

— Алярэдзіла яна цябе. Ты чаго-ж сам не сказаў пра гэта?

— Нічога, Косцік, — супакой яго Кірылка. — Яна добра сказала, правільна зусім. А я ці яна — гэта не важна. Давай памаўчым, а то перашкаджаем ёй.

Плятнёва вытачвала дэталі ў поўнай цішыні. Сотні вачэй сачылі за яе рухамі, сотні сэрцаў жадалі, каб Марынка ўсё зрабіла добра, не памылілася. І яна не памылілася.

Марынка з гонарам перадала начальніку цэха толькі што абточаную дэталі. Першую дэталі, зробленую ў маторным цэху. Маленькую дэталі, без якой немагчыма зрабіць пускавы матор — сэрца трактара.

Начальнік цэха падняў руку, і па яго знаку рабочыя разам уключылі станкі. Шматгалосы вясёлы гул работы зараз-жа запоўніў цэх. Начальнік цэха па-ваеннаму чотка падышоў да дырэктара і ўрачыста далажыў яму:

— Маторны цэх трактарнага завода ўступіў у дзеянне.

Кірылка і Косцік пайшлі з мітыngu ў прыўзнятым настроі. Дамой ісці не хацелася, і сябры доўга хадзілі па лесе. Надышла цёплая веснавая ноч. Стральцоў як звычайна марыў аб тым часе, калі пусцяць іх новы ліцейны цэх.

— Цяпер ужо нядоўга чакаць. Вось урачыстасць у нас будзе лепш, чым сёння. Праўда, Косцік?

— Вядома.

— Мы, дружа, тады сваю ліцейку так кветкамі прыбярэм — жывога месца не пакінем.

— А калі зімой пойдзе ліцейка, дзе мы кветак возьмем? — ашарашыў Косцік сябра нечаканым пытаннем.

Кірылка збянтэжыўся быў. Але тут-жа знайшоў выхад:

— А мы сасной упрыгожваць будзем. Глядзі, колькі іх навокал.

Сосны стаялі нерухомыя. У цішыні выразна чуўся лёгкі звон нябачных тэлеграфных правадоў, што цягнуліся праз лес. Кірылка спыніўся, прыслухоўваючыся, падумаў уголас:

— Можна, па гэтых правадах зараз пра наш завод прама ў Крэмль Сталіну перадаюць, і ён радуецца...

Сябры, затаіўшы дыханне, услуховаліся ў перазвон правадоў, і ім уяўлялася, як усміхаецца зараз Сталін добрай вестцы. І яны самі радасна ўсміхаліся свайму роднаму Іосіфу Вісарыёнавічу.

Ноч рабілася цямней, і мяккае зарава заводскіх агнёў усё шырэй расцякалася над лесам.

Тут, на пагулянцы, яна спрытна да танцаў...

А да гэтай палянкі рукі не даходзяць у сімулянткі.

ПАРАДЫ УРАЧА

Боль галавы, яго прычыны і лячэнне

Боль галавы з'яўляецца захворваннем, якому падвергнута вялікая колькасць людзей рознага ўзросту.

Галаўны боль можа паяўляцца ў пэўны час сутак або года (перыядычныя мігрэнозныя болі ў жанчын пры менструацыі, веснавы галаўны боль у малярыкаў, галаўны боль у асоб з павышаным крывяным ціскам, пры вострых і хронічных інфекцыйных захворваннях, пры склерозе, арганічных захворваннях цэнтральнай нервовай сістэмы і г. д.).

Прыступы галаўнога болю ў форме так званай мігрэні пачынаюць паяўляцца з ранняга ўзросту. У аснове гэтага захворвання ляжыць расстройтва функцыі галаўнога мозгу. Прыступы мігрэні суправаджаюцца нярэдка рвотай, часам парушаецца зрок, узмацняецца біццё сэрца, пачынаецца галавакружэнне.

Паколькі галаўны боль з'яўляецца

адным з сімптомаў цэлага раду захворванняў: почак, сэрца, страўнікава-кішэчнага тракта, раду інфекцыйных захворванняў, малярыі, туберкулёзу, і інш., неабходна для высвятлення прычыны гэтага болю звярнуцца да ўрача.

Пры прыступах галаўнога болю або так званай мігрэні рэкамендуецца медыкаментознае лячэнне: прыём унутр пірамідона, фенацэтына, аскафена, цэфальгіна. Прабыванне ў зацмененым пакоі ў ляжачым становішчы, гарачыя, радзей халодныя кампрэсы на галаву, гарачыя нажыя ванны, а таксама цэлы рад фізіятэрапеўтычных працэдур.

Вялікае значэнне мае мэтазгоднае харчаванне: шырока рэкамендуецца ўжыванне ў ежу гародніны і фруктаў, абмежаванне ежы багатай бялкамі (мяса, яйкі), абмежаванне ўжывання паваранай солі, своечасовае апаражненне кішэчніка, а таксама частае праветрыванне памяшкання, утрыманне яго ў чыстаце, асабістая гігіена цела, ранішняя фіззарядка, частае прабыванне на свежым паветры.

А галоўнае, пра што не трэба забываць, — гэта тое, што пры ўпор-

ным галаўным болю заўсёды трэба звярнуцца да ўрача, бо своечасова прынятыя меры, своечасова праробленыя даследаванні намнога палягчаюць устанаўленне дыягназа, а тым самым і паспяховае лячэнне хворага.

Доктар А. ЮФЕ

—О—

АДКАЗЫ НА КРАСВОРД,
змешчаны ў часопісе «Работніца
і сялянка» № 7
Па гарызанталі:

1. Акадэмія. 5 Ом. 6. Яго. 9. Ніл.
11. Злучэнне. 13. Насып. 15. Змест.
17. Ромб. 18. Лато. 19. Плісэ. 20. Нарач.
21. Сталінград. 22. Цымлянская.
26. Жырафа. 28. Светач. 30. Нара.
31. Парад. 33. Ліміт. 36. Крама.
37. Дыплом. 38. Ліана. 39. Толуш.
41. Хімія. 45. Акруга. 46. Палац.
47. Цукат. 48. Яблыня.

Па вертыкалі:

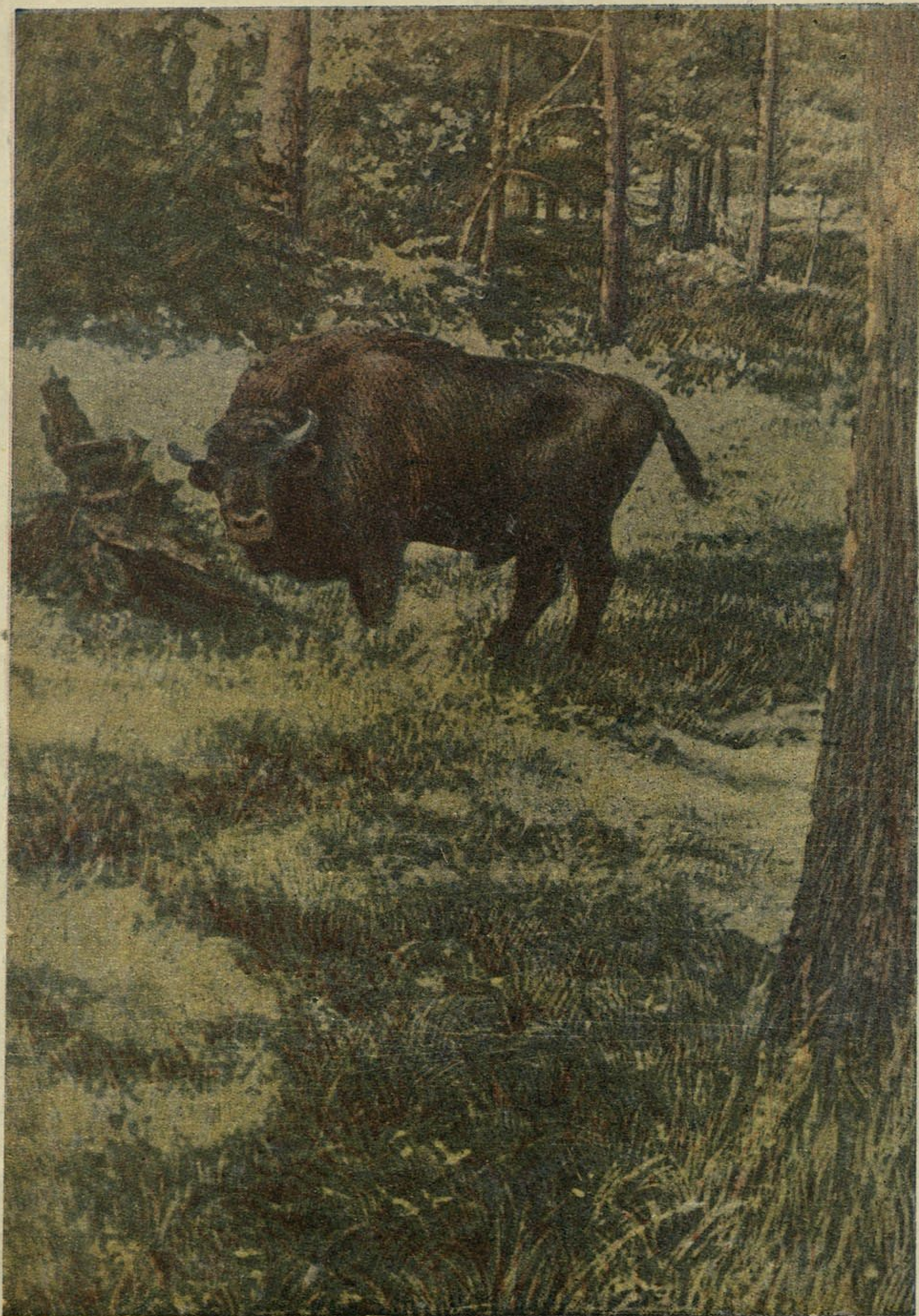
1. Абоз. 2. До. 3. Эм. 4. Ягнё. 7. Футбол.
8. Аншлаг. 10. Эскад. 12. Цемра.
13. Няпарны. 14. Прэс. 15. Зонд.
16. Тачанка. 22. Цана. 23. Ландыш.
24. Спалох. 25. Яслі. 27. Раман.
29. Туман. 31. Пат. 32. Адукацыя.
34. Імітацыя. 35. Тля. 40. Арол.
42. Ірак. 43. Сап. 44. Лот.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА,
К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

АТ № 55291 Адрас рэдакцыі: Мінск, вул Пушкіна, 55, пакой 23. Тэл. 2-33-03. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.
Тыраж 16. 000 Падпісана да друку 14/VIII — 51 г. Зак. № 401

Друкарня імя Сталіна, Мінск, Пушкіна, 55.

У Белавежскай пушчы.

Фота Бэрава.